

PILIS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
Képviselő-testületének

19/2012. (VI.04.) önkormányzati rendelete

a Gerje patak és forrásvidéke helyi jelentőségű természetvédelmi területté történő nyilvánításáról¹

Hatályba lépés időpontja: 2012. június 01.

Ezen önkormányzati rendelet a helyben szokásos eszközökkel közzétéve

2012. június hó 01. napjától 2012. június hó 04. napjáig.

Pilis, 2012. június hó 04. napján.

Szabó Márton
polgármester

dr. Labundy Norbert
jegyző

¹ Egységes szerkezetben az 1/2024. (I. 26.) önkormányzati rendelettel. Hatályos: 2024. január 27. napjától.

Pilis Város Önkormányzata Képviselő-testületének
19/2012. (VI. 04.) önkormányzati rendelete
a Gerje patak és forrásvidéke helyi jelentőségű természetvédelmi területté történő nyilvánításáról

Pilis Város Önkormányzatának Képviselő-testülete - figyelemmel a természet védelméről szóló, módosított 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 24. §-ában nyert felhatalmazására, valamint Pilis Város Önkormányzatának Képviselő-testülete által 10/2010. (VI.02.) sz. önkormányzati rendeletével megalkotott Pilis Város Helyi Építési Szabályzata 27. §-ában megfogalmazott keret szabályokra, valamint Pilis Város Önkormányzatának Képviselő-testülete által 118/2005. (IX.28.) sz. önkormányzati határozatával elfogadott Pilis Város Településszerkezeti tervében, a Táji és természeti értékvédelem fejezet alatt rögzített célokra, továbbá Pilis Nagyközség Önkormányzatának a Gerje patak és forrásvidéke helyi jelentőségű természetvédelmi területté történő nyilvánításáról szóló 27/1997. (XII.31.) számú önkormányzati rendeletében már megfogalmazott elvekre és célokra (védendő értékekre) - a Gerje patak és forrásvidéke helyi jelentőségű természetvédelmi területté történő átminősítésére vonatkozólag, az alábbi rendeletét (a továbbiakban: Ör.) alkotja meg.

I. FEJEZET

BEVEZETŐ RENDELKEZÉSEK

A rendelet célja

1. §

(1) Az önkormányzati rendelet megalkotásának elsődleges célja a település belterületén fekvő, természeti értékekben gazdag Gerje patak és forrásvidékének, részben a területen tapasztalható természetes állapot megőrzése, részben a területen észlelhető és megfigyelhető természetközeli állapot fenntartása.

(2) Az önkormányzati rendelet megalkotásának másodlagos célja, hogy a természetvédelem helyi szabályainak megállapításával megfelelő jogi eszközöket biztosítson a településen található Gerje patak és forrásvidék jövőbeni fejlesztéséhez.

A rendelet hatálya

2. §

(1) Az önkormányzati rendelet területi hatálya az Ör. 4. §-ában meghatározott helyi jelentőségű, védelemre érdemes természeti területre, illetve a hozzá tartozó földrészletekre terjed ki.

Pilis Város Önkormányzata természeti oltalma alatt álló védett természeti értékek teljeskörű, részletes felsorolását az Ör. 1. számú melléklete rögzíti.

(2) Az önkormányzati rendelet személyi hatálya kiterjed a település közigazgatási területén állandó lakóhellyel, illetve tartózkodási hellyel rendelkező természetes személyekre, illetve a település közigazgatási területén székhellyel, vagy telephellyel rendelkező gazdálkodó szervezetekre, társadalmi szervezetekre, vagy személyegyesülésre.

(3) Az önkormányzati rendelet személyi hatálya - a (2) bekezdésben meghatározottakon túlmenően - kiterjed nem kizárólag a település közigazgatási területén állandó lakóhellyel, illetve tartózkodási hellyel rendelkező természetes személyekre, illetve a település közigazgatási területén székhellyel, vagy telephellyel rendelkező gazdálkodó szervezetekre, társadalmi szervezetekre, vagy személyegyesülésre, hanem a település közigazgatási területén kijelölt, helyi jelentőségű, védelemre érdemes természeti területet bármilyen indokból meglátogató, illetve azt igénybe vevő természetes személyekre, gazdálkodó szervezetekre, társadalmi szervezetekre, vagy személyegyesülésre is.

(4) A rendelet tárgyi hatálya kiterjed a Tvt-ben, valamint az Ör-ben meghatározott, engedélyezett tevékenységekre, illetve magatartásokra.

Értelmező rendelkezések

3.§

Az Ör. alkalmazásában:

- a) *természeti érték*: a természeti erőforrás [Kt. 4. § c) pont], az élővilág és a fennmaradásához szükséges élettelen környezete, valamint más - e törvényben meghatározott, - természeti erőforrásnak nem minősülő környezeti elem [Kt. 4. § a) pont], beleértve a védett természeti értéket is;
- b) *természeti terület*: valamennyi olyan földterület, melyet elsősorban természetközeli állapotok jellemeznek;
- c) *természetes állapot*: az az élőhely, táj, életközösség, melynek keletkezésében az ember egyáltalán nem, vagy - helyreállításuk kivételével - alig meghatározó módon játszott szerepet, ezért a benne végbemenő folyamatokat többségében az önszabályozás jellemzi;
- d) *természetközeli állapot*: az az élőhely, táj, életközösség, amelynek kialakulására az ember csekély mértékben hatott (természeteshez hasonló körülményeket teremtve), de a benne lejátszódó folyamatokat többségükben az önszabályozás jellemzi, de közvetlen emberi beavatkozás nélkül is fennmaradnak;
- e) *védett természeti érték (természetvédelmi érték)*: e törvény vagy más jogszabály által védetté, fokozottan védetté nyilvánított - kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő - élő szervezet egyede, fejlődési alakja, szakasza, annak származéka, illetőleg az élő szervezetek életközösségei, továbbá barlang, ásvány, ásványtársulás, ősmaradvány;
- f) *élő szervezet (élőlény)*: mikroorganizmusok, gombák, növények és állatok fajai, alfajai, változatai (a továbbiakban együtt: fajok);
- g) *védett természeti terület*: e törvény vagy más jogszabály által védetté vagy fokozottan védetté nyilvánított (kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő) földterület;
- h) *Natura 2000 terület (európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület)*: külön jogszabályban meghatározott különleges madárvédelmi terület, különleges természetmegőrzési, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek kijelölt terület, illetve az Európai Unió által jóváhagyott különleges természetmegőrzési, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület;
- i) *élőhely*: az a meghatározható térbeli egység, ahol adott élő szervezet és állománya (populáció), vagy élőlények életközössége a természeti rendszerben előfordul és a kialakulásához, fennmaradásához, szaporodásához, tenyésztéséhez szükséges környezeti feltételek adottak;
- j) *biológiai sokféleség*: az élővilág változatossága, amely magában foglalja az élő szervezetek genetikai (fajon belüli), valamint a fajok és életközösségeik közötti sokféleséget és maguknak a természeti rendszereknek a sokféleségét;
- k) *természeti (ökológiai) rendszer*: az élő szervezetek, életközösségeik, valamint ezek élettelen környezetének dinamikus és természetes egysége;
- l) *életközösség (társulás)*: az élővilág egy meghatározott élőhelyen található olyan szerveződése, amelyben a különböző élő szervezetek állományai meghatározott kapcsolatrendszerben élnek együtt.

II. FEJEZET

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

Alapvető rendelkezések

4. §

A Képviselő-testület a Gerje patak és forrásvidékét a helyi jelentőségű természetvédelmi területté (Tvt. 24. § (1) bekezdés b/pont) nyilvánítja.

5. §

A Képviselő-testület az önkormányzati rendelet alkalmazásával és bevezetésével a Gerje patak és forrásvidéke vonatkozásában, - a helyi jelentősége miatt védetté nyilvánítandó, illetve helyi értékvédelem alá helyezendő ingatlant, az alábbiakban határozza meg:

Pilis Város ingatlan-nyilvántartásban 6/26 hrsz. alatt felvett belterületi ingatlan, amelynek nagysága: 9 ha, azaz 90.000 m².

6. §

A Képviselő-testület a helyi jelentőségű természetvédelmi területté történő nyilvánítás indokait (védelemre érdemes őshonos fásszárú állomány, kis egyedszámban található, védelemre méltó lágyszárú növényállomány, ritkuló egyedszámban fellelhető állatfajok, természetes képződmények megtartása, helyi madárvilág részére költőhely biztosítása, figyelő ösvény kialakítása és fenntartása - tudományos és ismeretterjesztő megfigyelés céljából) az Ör. 1. számú melléklete részeként határozza meg.

7. §

A Képviselő-testület a természetvédelmi hatóság engedélyéhez, illetve engedélyéhez kötött - a Tvt. nem szabályozott - tevékenységeket - az önkormányzati rendelet keretei között - nem határoz meg.

III. FEJEZET KÜLÖNÖS RENDELKEZÉSEK

Különös helyi szabályok

8. §

(1) A helyi jelentőségű természetvédelmi területet – a település Kossuth L. utca felőli bejáratánál, Erdei Ferenc utca bejáratánál, valamint a Jókai Mór utca felüli bejáratánál - „Helyi védettség alatt álló terület” feliratú táblával kell megjelölni.

(2) ²A települési önkormányzat – a Pilisi Városüzemeltető NKft., mint a helyi jelentőségű természetvédelmi terület kezelője útján – folyamatosan, szükség szerint gondoskodik a megrongálódott, vagy hiányzó táblák javításáról, cseréjéről.

(3) ³A helyi jelentőségű természetvédelmi területnek az Ör. 2. számú mellékletét képező „Kezelési Tervben” - meghatározott gondozásáról - a Pilisi Városüzemeltető NKft., mint a helyi jelentőségű természetvédelmi terület kezelője köteles gondoskodni.

(4) A települési önkormányzat Képviselő-testülete az Ör. számú mellékletét képező kezelési tervet 5 évente, első alkalommal 2013. december 31-e napjáig – a rendelet szükség szerinti módosítása részeként - felülvizsgálja.

Különös magatartási szabályok

9. §

(1) A rendelet hatálya alá tartozó helyi jelentőségű természetvédelmi területet gépkocsival, motorkerékpárral, segédmotor kerékpárral, quaddal kizárólag az Ör. 9. § (2) és (3) bekezdésében kijelölt közlekedési úton lehet igénybe venni.

(2) A Képviselő-testület a helyi jelentőségű természetvédelmi terület látogatása céljából ideiglenes parkolóhelyet jelöl ki: a pilisi, 6/26 hrsz-ú ingatlanon fekvő Jóléti tó mellett, az 1970'-es években kialakított, állandó tűzrakó hely melletti területből 100 m² nagyságú földrészlet.

(3) A helyi jelentőségű természetvédelmi területre - az ideiglenes parkoló területére, parkolás céljából – gépkocsival, motorkerékpárral, segédmotoros kerékpárral, quaddal behajtani a települést átszelő 4. sz. főútról lehet.

(4) A rendelet hatálya alá tartozó helyi jelentőségű természetvédelmi területen a hasznos állatok, valamint

² Módosította az 1/2024. (I. 26.) önkormányzati rendelet 4. § a) pontja. Hatályos: 2024. január 27. napjától.

³ Módosította az 1/2024. (I. 26.) önkormányzati rendelet 4. § b) pontja. Hatályos: 2024. január 27. napjától.

vadon élő, védett állatok bármely eszközzel és módon történő zavarása, madarak esetében a fészkek megrongálása, a tojások, fiókák kiszedése és irtása nem engedélyezett.

(5) ⁴A rendelet hatálya alá tartozó helyi jelentőségű természetvédelmi területen, fára plakát elhelyezése nem engedélyezett.

(6) A rendelet hatálya alá tartozó helyi jelentőségű természetvédelmi területen a pataokban, a tavakban fürödni, – a területkezelési, - területfenntartási feladatok elvégzése esetét kivéve – csónakázni, jégen tartózkodni nem engedélyezett.

(7) A rendelet hatálya alá tartozó helyi jelentőségű természetvédelmi területen a kihelyezett asztalokat, padokat, az emlékkeresztet megrongálni, annak környékén kegyeletsértő magatartást folytatni vagy tanúsítani nem engedélyezett.

(8) A rendelet hatálya alá tartozó helyi jelentőségű természetvédelmi területen a természet csendjét hangoskodással, vagy bármely módon zavarni nem engedélyezett.

(9) A rendelet hatálya alá tartozó helyi jelentőségű természetvédelmi területen szigorúan tilos szemetet eldobni, bármilyen háztartási, vagy lomtalanítási hulladékot illegálisan otthagyni, szemetelni.

A helyi jelentőségű természetvédelmi terület igénybevételére vonatkozó helyi szabályok (Tulajdonosi hozzájárulás kiadásával kapcsolatos helyi szabályok)

10. §

(1) A helyi jelentőségű természetvédelmi területet kizárólag a települési önkormányzat nevében eljáró polgármester részéről kiadott, előzetes írásbeli tulajdonosi hozzájárulásának birtokában, és az általa meghatározott feltételekkel lehet:

a./ rendezvény megtartásához, vagy

b./ film forgatáshoz

(a továbbiakban együtt: rendezvény)
igénybe venni.

(2) A rendezvény szervezője az (1) bekezdésben meghatározott kérelmet a tárgyban jelzett rendezvény megtartása előtt 30 nappal előbb köteles Pilis Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatalához benyújtani.

A rendezvény szervezője - a kérelem benyújtásával egyidejűleg - köteles polgári jogi és büntetőjogi felelőssége tudatában nyilatkozatot tenni arra vonatkozólag: a szervező tudomással bír arról, hogy a rendezvény résztvevője által okozott kárért a károsult harmadik személlyel, a helyi jelentőségű természetvédelmi terület tekintetében Pilis Város Önkormányzatával szemben a károkozóval együtt egyetemlegesen felelős.

A szervező mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a rendezvény szervezése és megtartása során úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

(3) A település polgármestere a helyi jelentőségű természetvédelmi terület igénybevételére irányuló kérelem vizsgálata, a tulajdonosi hozzájárulás kiadásának vizsgálata során köteles az alábbi szempontokat figyelembe venni:

a./ a rendezvény, film forgatás tervezett időtartama (napban, órában kifejezve), a rendezvény, film forgatás forgatókönyve alapján, az egy naptári napra eső, szükséges időtartam megjelölésével,

b./ a rendezvény, film forgatás tervezett helyszíne, a terület lehatárolás megjelölésével (m²-ben, illetve a tárgyi ingatlan %-ában kifejezve), (vázlatrajz csatolásával),

c./ a rendezvény, film forgatás lebonyolításához szükséges tárgyi eszközök teljeskörű felsorolása,

d./ a rendezvény, film forgatás lebonyolítása kapcsán, a szervező által megjelölt, általa vállalt biztosítási és szervezési intézkedés(ek) kifejtése, - a tárgyi rendezvény engedélyezése során közreműködő szakhatóságok szakhatósági állásfoglalásainak becsatolásával,

⁴ Módosította az 1/2024. (I. 26.) önkormányzati rendelet 5. § (1) bekezdése. Hatályos: 2024. január 27. napjától.

e./ A rendezvény szervezőjének polgári jogi és büntetőjogi felelőssége tudatában tett nyilatkozata - a gyűlekezési jogról szóló törvényre hivatkozással, - mely szerint:

a szervező tudomással bír arról, hogy a rendezvény résztvevője által okozott kárért a károsult harmadik személlyel, a helyi jelentőségű természetvédelmi terület tekintetében Pilis Város Önkormányzatával szemben a károkozóval együtt egyetemlegesen felelős.

A szervező mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a rendezvény szervezése és megtartása során úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

f./ a rendezvény, film forgatás előkészítésével, és bezárásával kapcsolatos előkészítő munkák, valamint utómunkák felsorolása.

(4) A település polgármestere a helyi jelentőségű természetvédelmi terület igénybevételére irányuló kérelem vizsgálata során, a tulajdonosi hozzájárulás tárgyában – az általa megjelölt, eljáró szakhatóságok szakhatósági állásfoglalása birtokában dönt.

(5)⁵ A település polgármestere - a helyi jelentőségű természetvédelmi terület igénybevételére irányuló kérelem vizsgálata során, - kikérheti azon önkormányzati bizottság álláspontját, melynek a feladatkörébe tartozik az adott rendezvény jellege.

(6) A település polgármestere nevében a helyi jelentőségű természetvédelmi terület igénybevételére vonatkozó tulajdonosi hozzájárulás kérelmet Pilis Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala 15 napon belül vizsgálja meg, - az ingatlan kezelőjével történő, igazolt egyeztetést követően.

(7) A település polgármestere a helyi jelentőségű természetvédelmi terület igénybevételére irányuló kérelem, tulajdonosi hozzájárulás kiadásának vizsgálata során, - a rendezvény, film forgatás megtartásához kapcsolódó kérelem tárgyában az Ö. keretei szerint dönt.

(8) A helyi jelentőségű természetvédelmi terület igénybevételére irányuló kérelem tárgyában, a tulajdonosi hozzájárulásnak tartalmaznia kell:

a./ Engedélyes (jogosított) neve, címe (székhelye), jogi személyiséggel rendelkező - társadalmi vagy gazdálkodó - szervezet esetében, a szervezet bírósági nyilvántartásba vételi száma, valamint adószáma.

b./ Engedélyes (jogosított) képviselőjének neve és beosztása, - jogi személyiséggel rendelkező társadalmi vagy gazdálkodó szervezet esetében,

c./ Rendezvény, film forgatás tárgya.

d./ Rendezvény, film forgatás tervezett időtartama (napban, órában kifejezve), - a rendezvény, film forgatás forgatókönyve alapján, az egy naptári napra eső, szükséges időtartam megjelölésével.

e./ Rendezvény, film forgatás tervezett helyszíne, a terület lehatárolás megjelölésével (m²-ben, illetve a tárgyi ingatlan %-ában kifejezve).

f./ Utalást arra vonatkozólag, hogy a rendezvény, film forgatás lebonyolítása kapcsán, a szervező milyen, általa vállalt biztosítási és szervezési intézkedés(ek)et tett meg a rendezvény, filmforgatás biztonsága érdekében.

g./ A rendezvény szervezőjének polgári jogi és büntetőjogi felelőssége tudatában tett nyilatkozata arra vonatkozólag:

a szervező tudomással bír arról, hogy a rendezvény résztvevője által okozott kárért a károsult harmadik személlyel, a helyi jelentőségű természetvédelmi terület tekintetében Pilis Város Önkormányzatával szemben a károkozóval együtt egyetemlegesen felelős.

h./ A tárgyi rendezvény engedélyezése során közreműködő szakhatóságok felsorolása, a szakhatósági állásfoglalás(ok) tartalmának - kikötés rendszerének – rögzítésével.

i./ Utalást arra vonatkozólag, hogy a rendezvény szervezője az engedélyezett rendezvény, filmforgatás lebonyolítását követően, köteles gondoskodni a helyi jelentőségű természetvédelmi terület eredeti (természetes, vagy természet közeli) állapotában történő visszabocsátásáról, az ingatlan mindenkor tulajdonosa és kezelője részére.

(9) A település polgármestere által kiadott, a kérelemnek helyt adó tulajdonosi hozzájárulás birtokában, az ingatlan(rész) birtokba adásáról a kezelő – külön jegyzőkönyv alapján – gondoskodik.

⁵ Módosította az 1/2024. (I. 26.) önkormányzati rendelet 1. § -a. Hatályos: 2024. január 27. napjától.

(10) Az ingatlan mindenkori tulajdonosa nevében, a helyi jelentőségű természetvédelmi terület kezelője köteles gondoskodni az adott rendezvény, filmfogatás befejeződését követő munkanapon, a rendezvény, filmforgatás helyszínéül szolgáló helyi jelentőségű természetvédelmi terület(rész) állapotának tételes felméréséről, ellenőrzéséről.

Ellenőrzés lefolytatása hiányában, a rendezvény, filmforgatás helyszínéül szolgáló helyi jelentőségű természetvédelmi terület(rész) nem vehető vissza birtokba.

(11) A tulajdonos nevében eljáró kezelő részére – szakmai segítséget, illetve állásfoglalást Pilis Város Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala szakképzettséggel rendelkező szakelőadója nyújt.

(12) A tulajdonosi hozzájárulás birtokában megtartott rendezvény, filmforgatás lebonyolítása során bekövetkezett vagy okozott károkért a rendezők kötelesek helytállni, - elsődlegesen a rendezvény kapcsán keletkezett, helyreállítható kárt megszüntetni (az eredeti állapotot visszaállítani) másodlagosan az ingatlan mindenkori kezelője által meghatározott folyószámlára, a kárral okozott pénzegyenértéket az ingatlan visszbocsátására vonatkozólag kiállított jegyzőkönyv felvételétől számított 8 napon belül kamatmentesen megtéríteni (átutalni, befizetni).

A helyi jelentőségű természetvédelmi terület kezelésével kapcsolatos egyes helyi szabályokról

11. §

(1)⁶ Az Ör. hatálya alá tartozó helyi jelentőségű természetvédelmi terület kezelője: Pilisi Városüzemeltető Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság (a továbbiakban: Pilisi Városüzemeltető NKft.)

a) székhelye: 2721 Pilis, Vágóhid utca 22.

b) cégjegyzékszáma: 13 09 177676

c) adószáma: 25401288-2-13

mint a terület kezelője (a továbbiakban: kezelő).

(2) ⁷A terület kezelője - a Pilisi Városüzemeltető NKft. a tárgyévi üzleti tervéről szóló, írásbeli beszámolójával egyidejűleg - köteles évente, a közhasznúsági jelentés részeként a Képviselő-testület elé terjeszteni, a védett terület állapotának, természeti folyamatainak tárgyévi alakulásával kapcsolatos fontosabb megállapításokat, az Önkormányzat vagy más szerv által - feladatkörében eljárva - végzett ellenőrzések kiemelt megállapításait, az ellenőrzések megállapításai kapcsán tett intézkedési tervben foglaltakat.

(3) Pilis Város Önkormányzata, mint az ingatlan tulajdonosa rendszeresen és folyamatosan jogosult ellenőrizni a helyi jelentőségű természetvédelmi terület állapotát.

(4) A terület kezelője a tárgyévi üzleti terve részeként tervezi a védetté nyilvánított területen fellelhető, vagy fejleszteni tervezett természeti, természet közeli, természetes értékek, környezet fenntartásához, esetleges helyreállításához szükséges költségek fedezetét.

(5) A Képviselő-testület a helyi jelentőségű természetvédelmi terület kezelésével - a rendelet módosítása részeként - a terület kezelője helyett más arra alkalmas személyt, vagy szervezet is megbízhat.

12. §⁸

13. §

(1) A települési önkormányzat illetékes szerve részéről kiszabott természetvédelmi bírságból befolyt összeget

⁶ Módosította az 1/2024. (I. 26.) önkormányzati rendelet 2. § -a. Hatályos: 2024. január 27. napjától.

⁷ Módosította az 1/2024. (I. 26.) önkormányzati rendelet 4. § c) pontja. Hatályos: 2024. január 27. napjától.

⁸ Hatályon kívül helyezte az 1/2024. (I. 26.) önkormányzati rendelet 5. § (2) bekezdése. Hatálytalan: 2024. január 27. napjától.

az érintett, helyi jelentőségű természetvédelmi terület, érték fenntartására, kezelésére, illetve helyreállítására kell fordítani.

(2) Az érintett, védetté nyilvánított természeti terület, érték fenntartásához, kezeléshez, helyreállításához szükséges költségek egy része a Környezetvédelmi Alapból, illetve az Idegenforgalmi Alapból is finanszírozható.

Ezen célokra a Környezetvédelmi Alap legfeljebb 20%, azaz húsz százaléka használható fel.

IV. FEJEZET

A HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET JELLEGE MEGSZŰNÉSÉVEL, MEGSZÜNTETÉSÉVEL KAPCSOLATOS HELYI SZABÁLYOK

Különös helyi szabályok

14. §

(1) A Képviselő-testület köteles feloldani a természetvédelmi érték, illetve terület helyi jelentőségét, védettségét, - ha annak fenntartását természetvédelmi szempontok és értékek a továbbiakban nem indokolják.

(2) A helyi jelentőségű természetvédelmi terület jellege - minden további jogselekmény tétele nélkül, a változásnak az ingatlan-nyilvántartásba történő földhivatali határozatok, bejegyzés jogerőre emelkedése napjával - megszűnik, ha az adott terület védettségét központi jogszabály másként minősíti, átminősíti (központilag védett természetvédelmi terület, NATURA 2000 természetvédelmi terület).

(3) A helyi védettség feloldására ugyanazok az eljárási szabályok vonatkoznak, mint a helyi védetté nyilvánításra, a védettség feloldásához a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságának szakvéleményét is ki kell kérni.

VEGYES, HATÁLYBA LÉPTETŐ ÉS ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Természetvédelmi bírság

15. §

Az Ör-ben tiltott, jogellenes tevékenység kifejtése, vagy annak tanúsítása esetén a Tvt-ben meghatározott eljárásnak megfelelően ún. természetvédelmi bírság kiszabására kerül sor.

Vegyes és hatályba léptető rendelkezések

16. §

(1) A rendelet 2012. június 1. napján lép hatályba.

Rendelkezéseit a hatályba lépésekor folyamatban lévő önkormányzati ügyekben (kérelmekre is) alkalmazni kell.

(2) A rendelet hatálybalépésével egyidejűleg Pilis Város Önkormányzatának a Gerje patak és forrásvidéke helyi jelentőségű természetvédelmi területté történő nyilvánításáról szóló 30/2008. (XI.05.) számú önkormányzati rendelete, valamint annak módosítását tartalmazó 28/2009. (VIII.05.) számú önkormányzati rendelete, 8/2011. (I.28.) számú önkormányzati rendelete hatályát veszíti.

(3) Az önkormányzati rendelet kihirdetéséről a Képviselő-testület Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló önkormányzati rendelet rendelkezései figyelembevételével, - a Polgármesteri Hivatal jegyzője gondoskodik.

(4) A terület kezelője köteles az Ör. rendelkezései, valamint a Kezelési Terv rendelkezései

figyelembevételével - az Ör. mellékletét képező Kezelési Terv alapulvételével - a Gerje-Forrás Nonprofit Kft. 2009. évi üzleti terve részeként, legkésőbb a Képviselő-testület 2009. december havi nyilvános és rendes üléséig 15 év időtartama szóló Koncepciót (2009-2023. év) készíteni, a helyi jelentőségű természetvédelmi terület, érték fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges, évenként szokásos, közép- és hosszútávon indokolt, és hosszú távon szükséges költségek alakulására vonatkozólag.

Pilis, 2012. június hó 01. napján.

Szabó Márton
polgármester.

dr. Labundy Norbert
jegyző

A rendelet kihirdetésre került:

Pilis, 2012. június hó 01. napján.

dr. Labundy Norbert
jegyző

Pilis Város Önkormányzata
Képviselő-testületének
19/2012. (VI.04.) számú önkormányzati rendelete
a Gerje patak és forrásvidéke helyi jelentőségű
természetvédelmi területté történő nyilvánításáról

1. számú melléklete

Pilis Város Önkormányzata természeti oltalma alatt álló védett természeti értékek
jegyzéke

1./ Helyi védettség alatt álló természetvédelmi terület:

Gerje patak és forrásvidéknek a pilisi, 6/26 hrsz. alatt lévő 9 ha, azaz 90.000 m² nagyságú földrészlete.

2./ Védendő, őshonos növények:

<i>Fehér nyár</i>	<i>(Populus alba)</i>
<i>Fekete nyár</i>	<i>(Populus nigra)</i>
<i>fehér fűz</i>	<i>(Salix alba)</i>
<i>Törékeny fűz</i>	<i>(Salix fragilis)</i>
<i>Hamvas fűz</i>	<i>(Salix cinerea)</i>
<i>Enyves éger</i>	<i>(Alnus glutinosa)</i>

3./ Kis egyedszámban található védelemre méltó növényállomány:

<i>Gyilkos csomorika</i>	<i>(Cicuta virosa),</i>
<i>Mocsári kosbor</i>	<i>(Orchis laxiflora)</i>

4./ Ritkuló egyed számban fellelhető állatfajok:

<i>Nagy tűzlepke</i>	<i>(Lycaena dispar),</i>
<i>Vágón csík</i>	<i>(Cobitis taenia),</i>
<i>Réti csík</i>	<i>(Misgurnus fossilis),</i>
<i>Szivárványos ökle:</i>	<i>(Rhodeus sericeus),</i>
<i>Vöröshasú unka:</i>	<i>(Bombina variegata),</i>
<i>Barna ásóbéka</i>	<i>(Pelobates fuscus),</i>
<i>Pettyes gőte</i>	<i>(Triturus vulgaris),</i>
<i>Mocsári teknős</i>	<i>(Emys orbicularis),</i>
<i>Vörös vércse</i>	<i>(Falco tinnunculus),</i>
<i>Vadgerle</i>	<i>(Streptopelia turtur),</i>
<i>Erdei fülesbagoly</i>	<i>(Asio otus),</i>
<i>Nagy tarka harkály</i>	<i>(Dendrocopos maior),</i>
<i>Vörösbegy</i>	<i>(Erithacus rubecula),</i>
<i>Fekete rigó</i>	<i>(Turdus merula),</i>
<i>Barátka</i>	<i>(Sylvia atricapilla),</i>
<i>Fülemüle</i>	<i>(Luscinia megarhynchos),</i>
<i>Szécinege</i>	<i>(Parus major),</i>
<i>Kékcinege</i>	<i>(Parus caeruleus),</i>
<i>Erdei pinty</i>	<i>(Fringilla coelebs),</i>
<i>Tengelic</i>	<i>(Carduelis carduelis),</i>
<i>Zöldike</i>	<i>(Carduelis chloris),”</i>

**PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI
JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ
DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV**

2022. augusztus

⁹ Módosította az 1/2024. (I. 26.) önkormányzati rendelet 3. § -a. Hatályos: 2024. január 27. napjától.

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

Megbízó:

Pilis Város Önkormányzat

2721 Pilis, Kossuth Lajos út 47-49.

Telefon: +36-29/696-310

Fax: +36-29/696-320

E-mail: hivatal@pilis.hu

Megbízott:

RENATUR 2005 BT.

Képviseli: Dukay Igor, cégvezető

Postacím: 2000 Szentendre, Frangepán utca 16.

Telefon: 06 (70) 235-02-54

E-mail: dukayigor@gmail.com, info@renatur.hu

Honlap: <http://renatur.hu>

Készítették:

- Péntek István, madarász (madártani felmérés)
- Dr. Kovács Tibor, biológus (herpetológiai felmérés)
- Kecskés Ferenc, biológiai szakos középiskolai tanár (növénytani felmérés)
- Dukay Igor, természetvédelmi mérnök, természetvédelmi szakértő, RENATUR 2005 BT (leírtakon túli munkarészek készítése)

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

Tartalom

Mellékletek jegyzéke.....	3
1. Bevezetés, vezetői összefoglaló	4
2. A természeti állapotfelmérés eredménye. Megalapozó dokumentáció (MD)	6
2.1. A tervezési terület elhelyezkedése a tájban, a terület táji adottságai, tájtörténete	6
2.2. Növénytani felmérés és eredményei.....	12
2.2.1. A terület flórája	13
2.2.2. A terület vegetációja.....	15
2.2.3. Élőhelyvédelmi javaslatok.....	18
2.3. A halfaunisztikai felmérés és eredményei.....	19
2.4. Kételtű-hüllő-faunisztikai) felmérés és eredményei.....	21
2.4.1. Bevezetés.....	21
2.4.2. Eredmények.....	21
2.4.3. Összesítés, értékelés	24
2.5. Madártani felmérés és eredményei.....	25
2.6. A vízkormányzással és vízminőségvédelemmel összefüggő egyes kezelési, rehabilitációs javaslatok.....	27
3. Természetvédelmi kezelési terv (KT)	30
3.1. Gyakorlati természetvédelmi célkitűzések	30
3.2. Természetvédelmi stratégiák	30
3.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak.....	31
3.3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak	31
4. Felhasznált irodalom	35

Mellékletek jegyzéke

1. sz. melléklet A terület növénytani fajlistája

1. Bevezetés, vezetői összefoglaló

Pilis Város Önkormányzatától 2021 decemberében kaptunk felkérést a helyi védelem alatt álló terület természeti állapotának felmérésére és kezelési terv összeállítására.

Pilis Város Önkormányzata Képviselőtestülete a 19/2012. (VI.04.) számú önkormányzati rendeletben hozott döntést a Gerje-patak és forrásvidéke helyi jelentőségű természetvédelmi területté történő nyilvánításáról.

A védett területek kezelési tervét a természetvédelmi törvény alapján legalább 10 évente felül kell vizsgálni, ezért a 2022. évben a felülvizsgálat aktuálissá vált. A felülvizsgálatot különösen azon esetekben célszerű a lehető legrészletesebb természeti állapotfelméréssel megtámogatni, amikor pl. adott területről régi, vagy nem minden élőlénycsoportra kiterjedő adatok állnak rendelkezésre, vagy beavatkozások történtek.

A védett terület helyrajzi száma Pilis A/26, kiterjedése 9 hektár. A terület teljes egészében Pilis Város Önkormányzatának tulajdona.

A rendelet 1. sz. melléklete rögzíti a terület védett értékeinek felsorolását. Az általunk végzett vizsgálatok eredményeiről szóló fejezetekben, szükség esetén, utalunk a rendeletben szereplő fajokra is.

A 2. sz. melléklet a Kezelési Terv. A rendelkezésre álló rendeletpéldányban a II. felülvizsgált változat szerepel.

A terület természetvédelmi kezelője a Gerje-Forrás Természetvédelmi, Környezetvédő Nft. (Gerje-Forrás Nonprofit Kft., 2721 Pilis, Temesvári u. 0251/28 hrsz) volt a Kft. 2018-ig, megszűnéséig. A terület kezeléséről való gondoskodás a tulajdonos Önkormányzat feladata, aki a Pilisi Városüzemeltető Nonprofit Kft. útján biztosítja a terület kezelésével kapcsolatos egyes feladatokat.

A terület kezelésével kapcsolatos jelentős beavatkozásokra 2009-ben került sor. Ekkor KMOP-pályázat keretében megvalósult beavatkozások: szilárd hulladék összegyűjtése, hulladékgyűjtőedények és szemetelést tiltó táblák, pihenőpadok, esőbeálló, ismertetőtáblák elhelyezése, fenékbukók, barátságzilip és fahíd felújítása, iszapkotrás és eltávolítás, tanösvény, sétány kialakítása, tájidegen fák eltávolítása, őshonos fák telepítése, növényzet irtása. (Az információk a Csiky és Társa Kft. által jegyzett, 2009. december 28-i Műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyvre alapulnak.)

2010-ben sor került a tó- és árokrendszer fennmaradási engedélyének módosítására is, mely engedély 2014. október 31-ig érvényes. (Kiadó hatóság: Közép-Tisza-vidéki környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség. Iktatási szám: 274-8/2010)

2002-ben egy átfogó, felszín alatti és felszíni vizekre kiterjedő vizsgálatra is sor került, mely szerint a csapadékviszonyok, különösen a téli félévcsapadékmennyisége jelentősen hat a tórendszer vízháztartására, valamint a tavak vizének magasabban tartása nem okozza épített infrastruktúrák károsodását.

A „Gerje-patak és forrásvidéke” helyi védett terület esetében az alábbi szakmai célok megvalósítását tartottuk szükségesnek és valósítottuk meg:

1. Botanikai felmérés, adatok feldolgozása, értékelése, fajlisták, élőhelylisták, térinformatikai alapú élőhelytérkép és ponttérképek készítése. Az élőhelyeket az ÁNÉR 2011 szerinti vegetáció-típusok alapján azonosítottuk. Az élőhelyek térképét az egyes élőhely-foltok természetességi értéke alapján is elkészítettük. Ennek a tavak lehetséges kezelése szempontjából is jelentősége van, a tavak körüli területekre nézve is.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

2. A tó halfaunisztikai felmérése, egy alkalommal. Fajlista készítése, értékelése. A vizsgálatot a célra alkalmas, napi gyakorlatban bevált, engedélyezett elektromos halászgéppel, szakértő személyeztetel végeztük, csónakból. Ez a fajlagosan legnagyobb eszköz- és költségigényű módszer nem károsítja a vízi élővilágot (pár másodperces kábulást okoz, néhány méter átmérőjű körben), ellenben a legteljesebb képet képes nyújtani az itt élő, rejtett halfaunáról. Erre azért van kiemelten szükség, mert a kapott előzetes információk szerint ritka, védett halfajok élnek a tavakban és a tavak kezelése szempontjából kulcskérdés a halfauna védelme is. A táji adottságok alapján is feltételezhető egyes védett fajok jelenléte.
3. Kétszeri herpetológiai (kétéltű-hüllő-faunisztikai) felmérés, értékelés. A vizsgálatokat ezen élőlénycsoportnak megfelelő időszakokban végeztük el, mely erősen időjárás-függő, de jellemzően koratavaszi és nyári felmérésekre kerül sor. A vízi és vizes élőhelyeken, különösen alacsony térszíneken számos kétéltű- és hüllőfaj lehet jelen, pl. mocsári teknős, götefajok, siklók, békák, melyek mindegyike védett. Egyes fajoknak van valamilyen sajátos ökológiai igénye is a környező területekre nézve (ld. pl. a mocsári teknős tojásrakóhelyei a tavak közelben lévő szárazabb területeken várhatók).
4. Madártani felmérés három alkalommal (két nappali és egy éjszakai vizsgálat) végeztük. A kapott eredményeket szövegesen is értékeltük. A madárfauna egy része közvetlenül kötődhet a tavak vizéhez, a tavak növény- és állatvilágához, fontos és érzékeny indikátorszervezetek, nem utolsósorban a madárfajok jelentős része védelem alatt áll. Speciális élőhelyi igényeik is lehetnek, melyeket a tavak és közvetlen környezetük kezelése során figyelembe kell venni.
5. Archiv biotikai és egyéb adatok felkutatása, különös tekintettel a tavakkal és állapotukkal kapcsolatos tájtörténeti-területhasználati, hidromorfológiai és hidrológiai adatokra, információkra és azok elemzésére kiterjedően. A tavakkal összefüggésben ezek a vizsgálatok kiemelten fontosak, hiszen a tóban és a vele összefüggésben zajló folyamatokat, történéseket (ld. feliszapolódás, extrém békalencse-borítás) nem lehet önmagukban, összefüggés-rendszerek értelmezése nélkül kezelni.
6. Jelen megalapozó dokumentáció (MD) készítése. A MD-ban a fenti tematikák alapján, átlátható, érthető módon szerkesztve és megfogalmazva, kellő illusztrációval ellátva összegezzük a tapasztalatokat, eredményeket, javaslatokat. A MD tartalmazza jelen bevezetőt, vezetői összefoglalót, annak érdekében, hogy a szakmai, gazdasági és közéleti döntéshozók számára a vizsgálatok legfontosabb eredményei, javaslatai, a megteendő lépések röviden is elérhetőek legyenek. (Ld. alább.)
7. Új természetvédelmi kezelési terv (KT) készítése, figyelemmel a tavakkal kapcsolatban felmerült témakörökre (feliszapolódás és a tömegessé vált békalencse kezelése). A KT az MD alapján kidolgozott, a meglévő KT-hez hasonlóan tömör, rövid, tárgyyszerű dokumentum, melynek formai és tartalmi követelményeit jogszabály határozza meg (de természetesen adott területre vonatkozó tartalommal kell készülni). Az MD és a KT együttesen szolgálja az ajánlatban kért dokumentáció-igény kielégítését, mint az önkormányzati, bizottsági munkához, mind pedig a hatósági egyeztetéshez.

A természeti állapotfelmérés során több tucat védett állatfajt mutattunk a területen. Védett növényt nem figyeltünk meg. A korábbi megalapozó dokumentációban és kezelési tervben említett fajok egy részét megtaláltuk, más részét nem figyeltük meg.

A területen inváziós halfajok jelen vannak. A helyi védett területet szennyezett víz éri, mely részben magyarázatot nyújt a tórendszer eutrofizációjára. A szennyezések kizárását és az árokrendszer részleges átalakítását a vízmegtartás érdekében javasoljuk.

A helyi védett terület további jogi védelmét, kíméletes, természetvédelmi célú kezelését és rehabilitációját javasoljuk. A védett terület és környéke a települési kék és zöld infrastruktúra fejlesztés egy fontos eleme, szerepet játszik a klímaváltozás kezelésében, de igényli is, hogy az azzal járó kedvezőtlen hatásokat a terület fennmaradása, jobb állapotának megőrzése érdekében megtegyük.

2. A természeti állapotfelmérés eredménye. Megalapozó dokumentáció (MD)

2.1. A tervezési terület elhelyezkedése a tájban, a terület táji adottságai, tájtörténete

A tervezési terület Pilis Város belterületétől DK-re, annak szélén található. A település az alábbi táji besorolás szerinti kistájban található, Dövényi (2010) alapján:

1. Alföld nagytáj
- 1.2. Duna—Tisza közti síkvidék középtáj
- 1.2.12. Pilis—Alpári-homokhát kistáj

A kistáj ÉK-i sarkában található az egyik névadó település, Pilis, míg a kistáj DK-i vége Csongrádnál található. A kistáj tekintélyes részét szántók alkotják (42 %), de jelentős az erdők és gyepek kiterjedése is (28,2 % és 11,9 %). A lakott területek kiterjedése kicsi (5,9 %), kissé nagyobb (7,3 %) a kertek aránya, valamivel kisebb a szőlőké (3,2 %). A vízfelületek mindössze 0,6 %-kal képviseltetnek a kistájban, mely a védett pilisi tavak és árkok, a Gerje jelentőségét emelik ki.

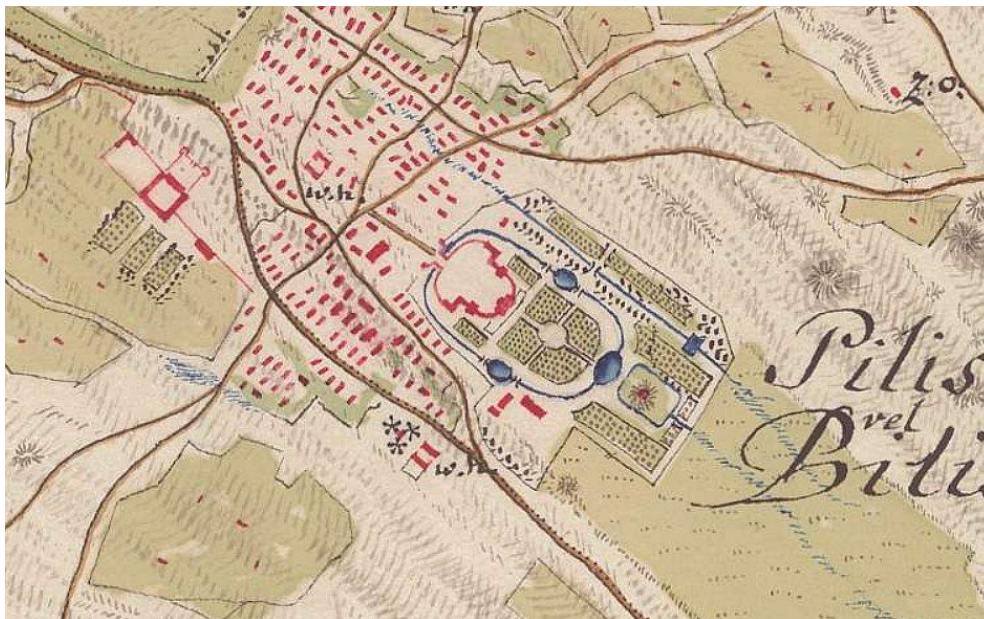
A kistáj 82,4 és 146 m tszf-i magasságban terül el. Domborzati különbségei kicsik, ahogy az a tervezési terület finoman tagolt eredeti terepfelszíne alapján is látható. A domborzati és talajtani adottságokat meghatározza, hogy hajdani dunai hordalékkúpsíkság, s így a homok, a lösziszap, a löszös, homokos-löszös képződmények előfordulása jellemző. A kistáj mérsékelt meleg és meleg, száraz éghajlatú: Az éves csapadékösszeg csak 510-530 mm. Az ariditási index magas: 1,32-1,36. A relatíve kevés csapadék és a jó vízáteresztő talajok, mint alapadottságok a vizes élőhelyek fennmaradása szempontjából hátrányosak. A széles, rossz lefolyású völgytalpak hajdani vizes élőhelyekben gazdagok voltak, azokat alapvetően az antropogén hatások tették tönkre, melyek egyúttal a klímaváltozás okozta kockázatot is növelik.

A kistáj egyik legjelentősebb vízfolyása a tervezési területen eredő Gerje. A kistáj jellemzően kultúrtáj, régóta áll hasznosítás alatt. Természetes élőhelyeinek aránya ennek megfelelően kicsi. Védett területeinek egyike a Gerje-forrás és környéke, mely jelenlegi természeti állapotát mutatjuk be jelen dokumentumban.

Egy adott terület jelenlegi állapotát érdemes mindig időbeli és térbeli vonatkozásaiban is vizsgálni, ezért a tervezési területet és közvetlen környezetét az elmúlt 200 évből rendelkezésre álló archív térképek tükrében is bemutatjuk.

Az 1780-as években készült Első Katonai Felmérés térképén (1. ábra) jól látható, hogy a terület eredeti élőhelyeit már átalakították: egy kastélypark terült el ott, melynek a három tóból álló mesterséges tórendszer jól azonosítható része volt. Azt megelőzően, a táj domborzati adottságai alapján egy vízállásos, mocsaras, lápos vidék lehetett, gyenge felszíni lefolyással, nádasokkal, bokorfüzesekkel, esetleg füzes, nyaras, égeres erdőfoltokkal.

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

1. ábra A tervezési területet az Első Katonai Felmérés térképén, az 1780-as években. (Forrás: arcanum.hu)

Fél évszázaddal később készült térképen (2. ábra) a kastélyparknak az előbbi formában nyoma sincs, csak a kastély U-alakú épülete figyelhető meg. A terület természetesen vízenyőssé (vissza) alakult, sőt három természetesnek tűnő tó is létrejött mocsaras-lápos környezettel, mely lecsapolására a szabálytalan vonalvezetésű árok alapján kísérletet tettek.

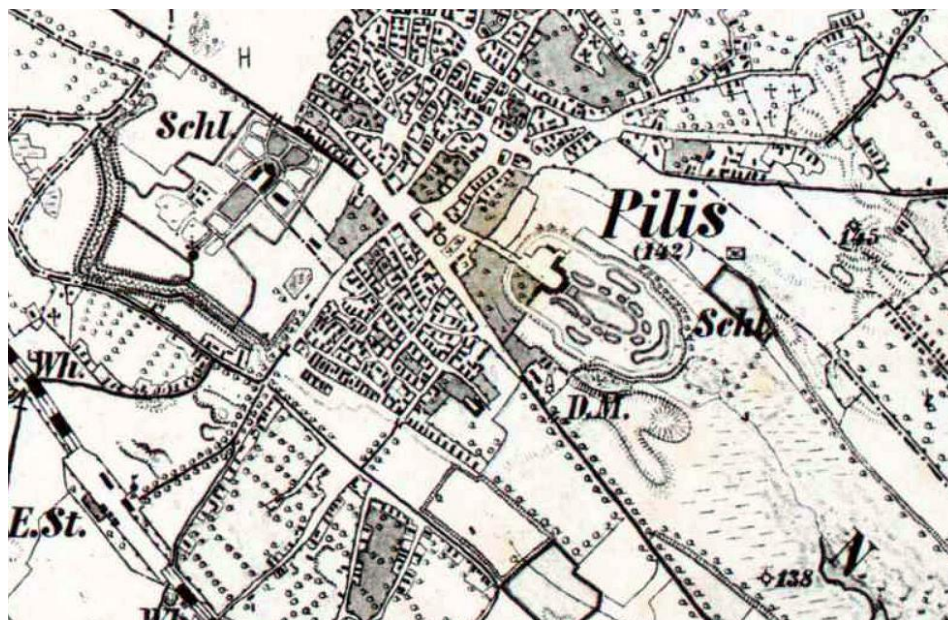
2. ábra A tervezési területet a Második Katonai Felmérés térképén, az 1800-as évek közepe táján. (Forrás: arcanum.hu)

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

A XIX. sz. második felében készült térképen (ld. 3. ábra) a kastélyt és a parkot újjáépíthették, de a parkot más minden bizonnyal másképpen, mint az korábban volt. Az egyes tájelemek (tavak, vízfolyások) nehezen azonosíthatók, míg a kastély továbbra is fix pontnak tűnik. Az időben sorban következő, elérhető archív térkép 1941-ben készült, de azon a kastélyon és a Gerjén kívül, a tervezési területen gyakorlatilag semmi sem ismerhető fel egyértelműen, ezért azt a térképét nem közöljük. Az 1960-as években készült műholdfelvételen azonban a tórendszer, ha élesen nem is, de azonosítható. (Ld. 4. ábra)

3. ábra A tervezési területet a Harmadik Katonai Felmérés térképén, az 1870. körüli években.
(Forrás: arcanum.hu)

4. ábra A CORONA-kémműhold által az 1960-as években készített felvétel. (Forrás: arcanum.hu)

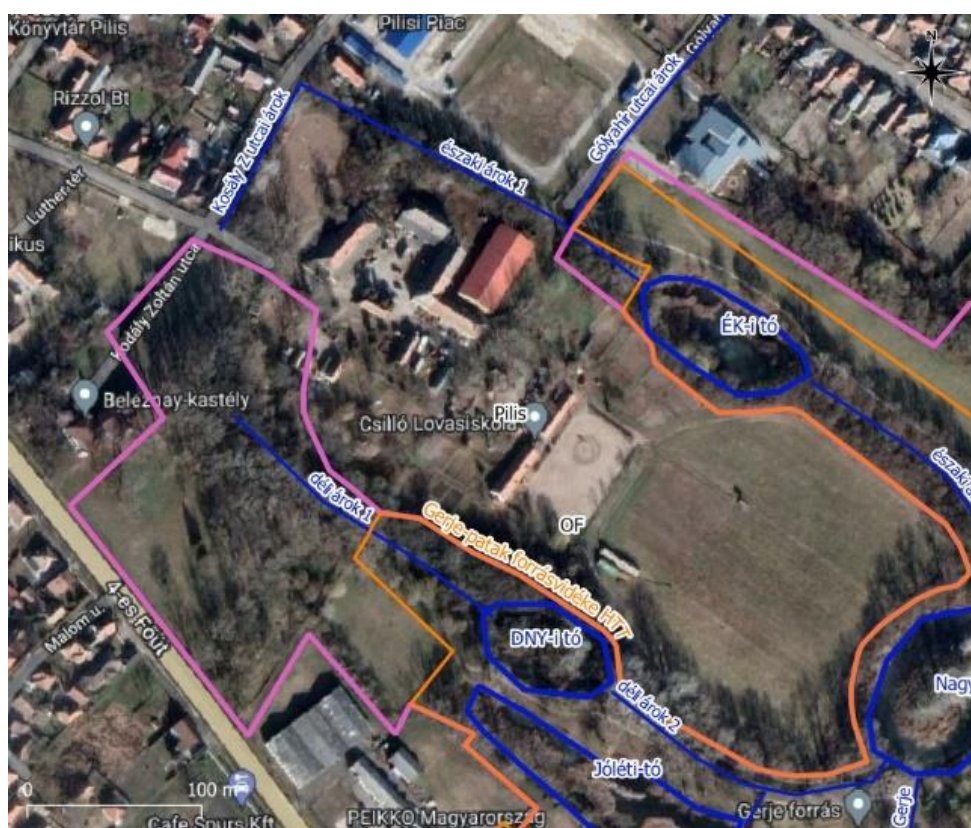
Az archív térképek alapján összességében egy többször jelentősen átalakított tájrészletet figyelhetünk meg, melyben a víz és a vízi élővilág valamilyen formában mindig jelen volt. Már az első, de az azt követő további beavatkozások is, jelentősen visszaszoríthatták az eredeti, ill. visszaalakuló élővilágot; számos tájra jellemző faj minden bizonnyal véglegesen kiszorult a területről. A domborzati és vélhetően a talajtani adottságok miatt, a víz minden beavatkozás ellenére magas talajvíz, esetleg időszakos

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

„belvíz” (felszíni vízborítás) formájában fennmaradhatott, ebből fakadóan a völgy nagy szélességben és hosszon vízigényes élőhelyeknek és fajok otthona maradt, ill. lett újra. Mind ezek következtében a terület és környezete, elsősorban DK-i folytatásában a völgytalp, a természetvédelmi meghatározottságú területek egyikéhez másikához tartozik, amint az az alábbi ábrásor mutatja.

A korábbi kezelés terv szerint a területet és környezetét bányászati tevékenység is roncsolta, ezért azt 1997-ben tájrendezés keretében rendezték, minden bizonnyal a hajdani kastélyparkról rendelkezésre álló információk figyelembe vételével. Ekkor, a három tó és két összekötő csatorna mellett létesült a Jóléti-tó, mely zsilippel és árokkal kapcsolódik a tórendszerhez.

A tavak környezetében lévő, illegális épületeket és hobbitelkeket még az 1990-es évek elején felszámolták. (Az épületek a később közölt 1980-ban készült topográfiai térképen is láthatók.)

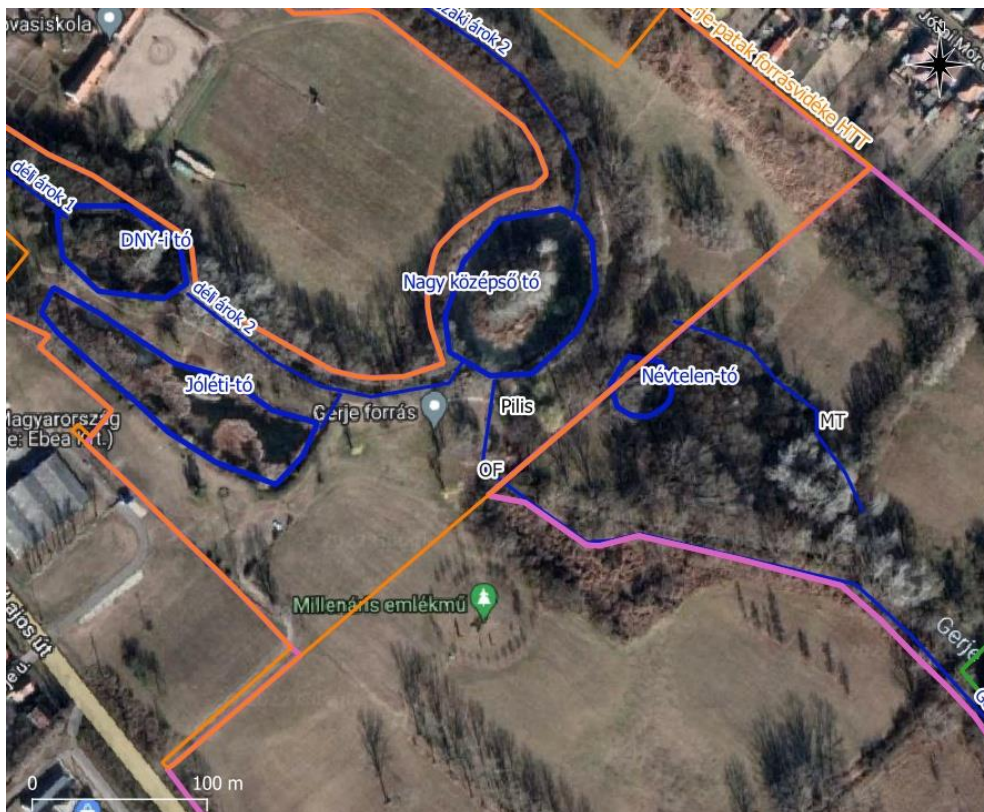
5. ábra A HTT északi része a tavakkal, árkokkal, a védett terület határvonalával (narancssárga vonal). A rózsaszín vonal az ökológiai hálózat határát jelöli. Az OF –felirat annak ökológiai folyosóhoz tartozó részére vonatkozik.

RENATUR 2005 BT.

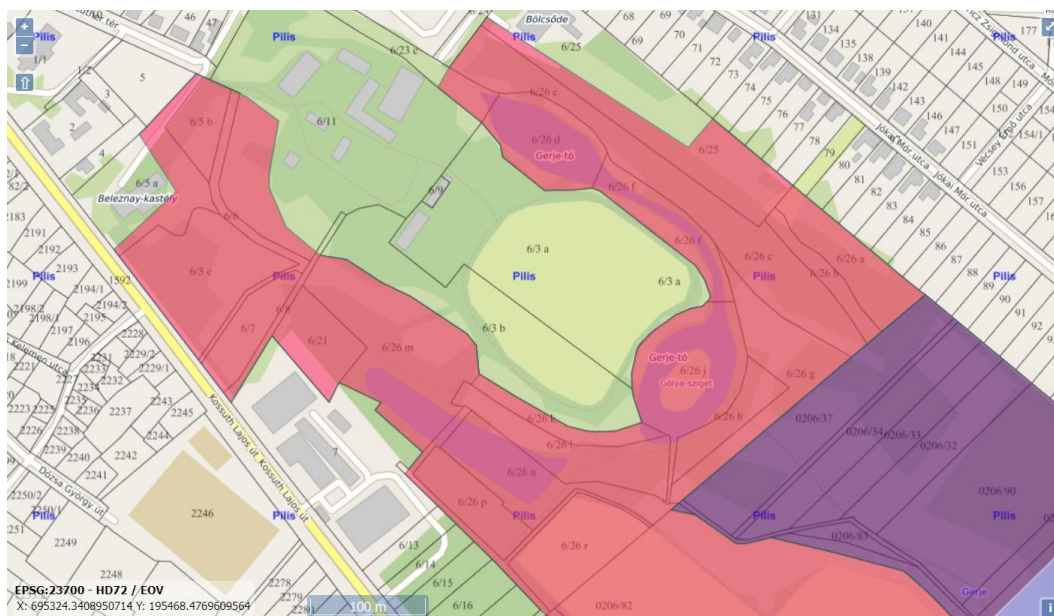
*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

6. ábra A HTT északi része a tavakkal, árkokkal, a védett terület határvonalával (narancssárga vonal). A rózsaszín vonal az ökológiai hálózat határát jelöli. Az OF –felirat annak ökológiai folyosóhoz, az MT a magterülethez tartozó részére vonatkozik. A zöldvonal a Natura 2000 terület határát jelzi.

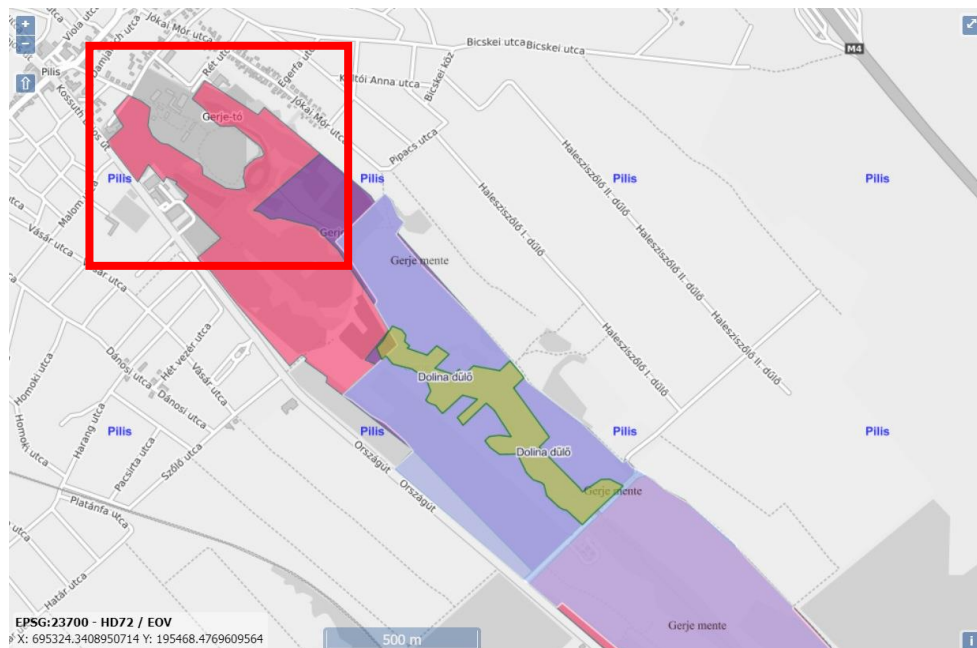
7. ábra A tervezési terület a természetvédelmi meghatározottságú területek rendszerében I.: A helyi védett terület része a nemzeti/országos ökológiai hálózatnak (NÖH) is, mint ökológiai folyosó (ÖF). A NÖH ÖF-területeke ezen és a további térképeken rózsaszín felületszínezés jelzi. (Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer).

RENATUR 2005 BT.

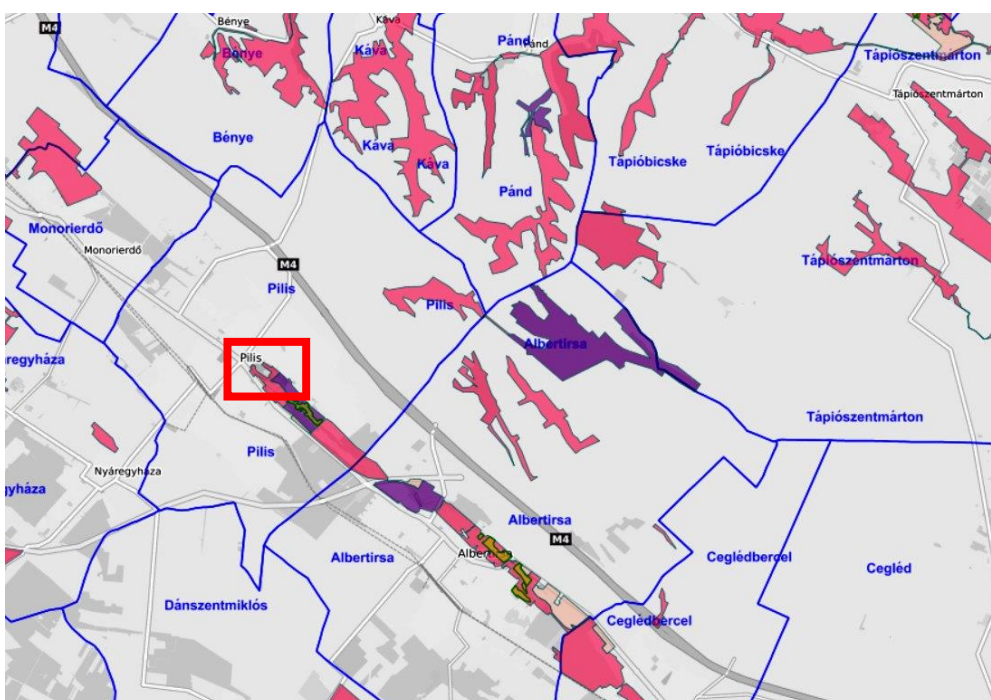
*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

8. ábra A tervezési terület a természetvédelmi meghatározottságú területek rendszerében II.: A területtől DK-re tovább folytatódó patak völgy NÖH magterület, ill. Natura 2000 terület, „Gerje mente” néven. Néhány száz méterrel DK-re a völgy egy része ex lege lápterület is (Dolina dűlő megnevezéssel). (Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer).

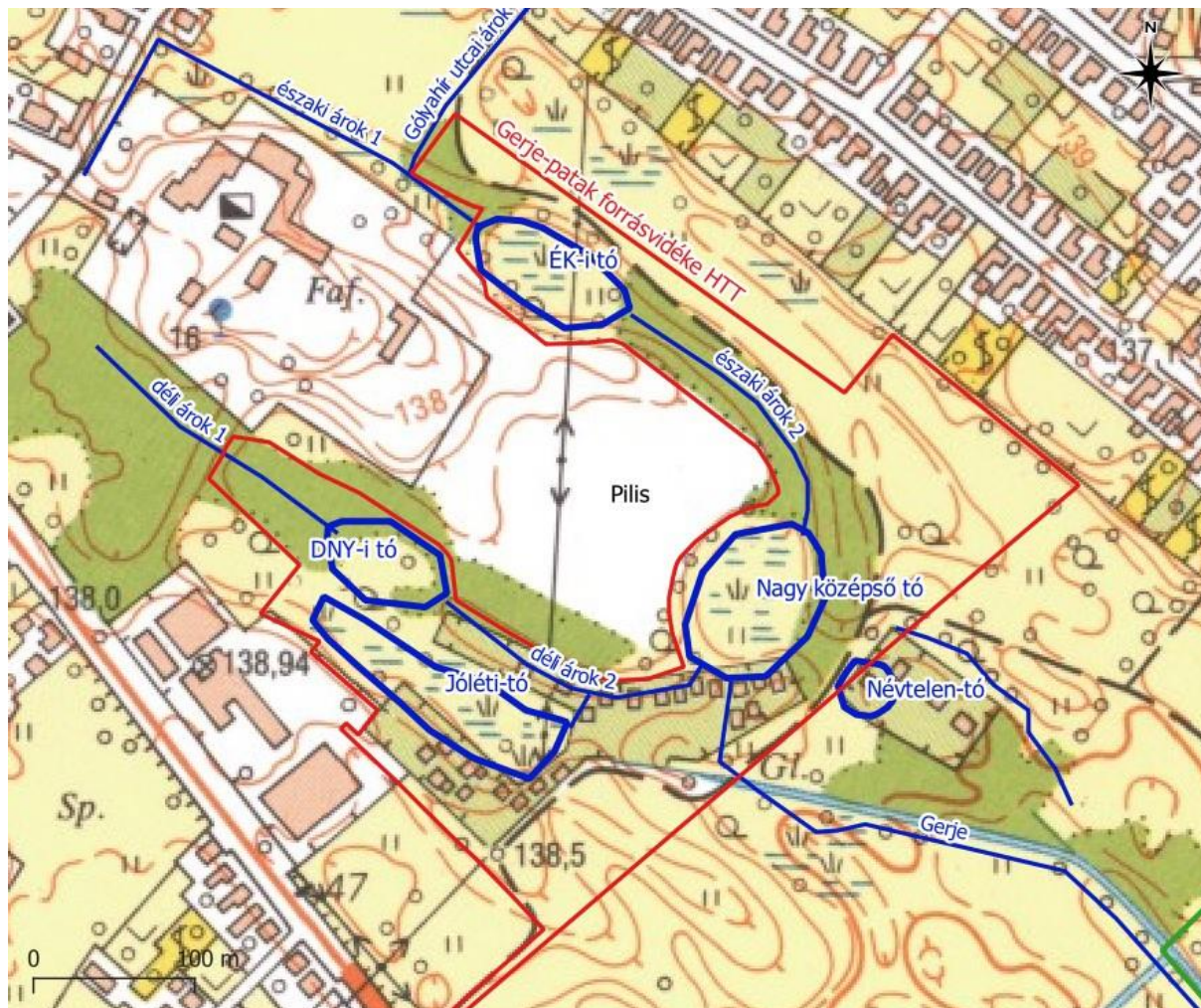

9. ábra A tervezési terület a természetvédelmi meghatározottságú területek rendszerében III.: Táji léptékben megfigyelhető, hogy a Gerje menti, tervezési területtől induló, vízhatás alatt álló élőhelyek, területek több km hosszan valamilyen védelem alatt állnak. (Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer).

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

10. ábra A tervezési terület és környéke az 1980-as években készült topográfiai térképen, a jelenleg meglévő négy (öt) tó kontúrjával.

A topográfiai térkép alapján az 1980-as években a hajdani kastélyparki három tóból már csak kettő helye felismerhető, vizenyős terület formájában. Az 1960-as évekbeli műholdfelvételen már látható déli tó szintén vizenyős területként van ábrázolva. Valószínű, hogy azóta kotrások révén ismét rekonstruálták a kastélyparki tavakat és újra kimélyítették az azoktól délre lévő Jóléti-tavat. Ezen archív térkép külön közlésének az az oka, hogy ezen a domborzati viszonyok, valamint a félévszázaddal ezelőtti területhasználatok megfigyelhetők. Látható, hogy újra kialakították a tavakat, az azokat összekötő árokrendszert, elbontottak épületeket, kerteket, hogy néhányat említsünk az azóta bekövetkezett változásokból. A domborzati adottságok változása (ideértve a tavak és a medrek kotrását) a vízháztartási viszonyokra minden bizonnyal hatással volt. A tájrészlet vízháztartása visszahat a tavak, ill. általában a majdani jelenlegi és majdani sorsát meghatározó teendőkre, kezelési célokra is.

2.2. Növényteni felmérés és eredményei

A Gerje -patak forrásvidékén kialakult, illetve kialakított tórendszer Pilis város belterülete keleti részén a „Csilló lovarda” mellett található.

A tavak és közvetlen környékük bejárására 2022. május 12-én és augusztus 2-án került sor. A bejárás során feljegyzésre kerültek a területen található fajok, jellegzetes vegetációtípusok. A fajlistát Simon-féle természetvédelmi értékkategóriák (TVÉ) (Simon 1988) és Borhidi féle szociális magatartásformák (SzMT), valamint cönoszisztematikai besorolás alapján (Borhidi 1993) értékeltük.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

A fajok nevének megadásakor az „Új magyar fűvészkönyv” (Király G. és mtsai szerk. 2011.) nevezéktanát követtük.

A természetvédelmi érték-kategóriákat módosítva használtuk. A V-védett és a KV fokozottan védett kategóriákat, mivel ez a két kategória jogi és nem természetes, nem használtuk, az ezekbe sorolt fajokat, néhány kivétellel, a K -kísérőfaj kategóriába tettük. A kategória rendszerből nyolc kategóriát használtunk: unikális fajok (U), edafikátor fajok (E), kísérőfajok (K), természetes pionír fajok (TP), – természetes zavarástűrők (TZ), gyomnövények (GY), gazdasági növények (G) és adventív fajok (A). Az első négy kategóriába sorolt fajok a vizsgált terület természetességi állapotára, míg az utolsó négybe soroltak annak bolygatásra, degradációra utalnak. A két csoport aránya képet ad a vizsgált terület természetességi állapotáról.

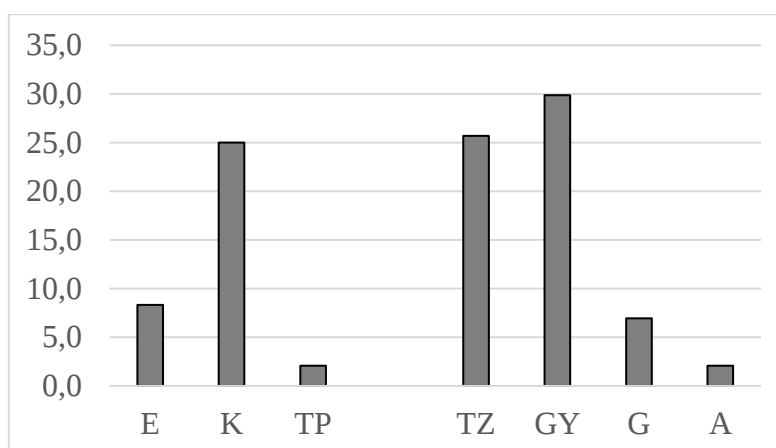
A szociális magatartásformák kategóriái szintén két csoportba sorolhatók. Az egyik a természetes élőhelyek növényeinek, a másik bolygatott, másodlagos és mesterséges élőhelyek növényeinek szociális magatartástípusai. Az első csoportba tartoznak a specialisták (S), a generalisták (G), és a természetes pionírok (NP). A második csoportba tartoznak a zavarástűrő természetes növényfajok (DT), a természetes gyomfajok (W), a meghonosodott idegen fajok (I), a behurcolt vagy adventív fajok (A), a ruderalis kompetitorok (RC) és az agresszív tájidegen inváziós fajok (AC).

A vegetáció típusok elnevezésében az ÁNÉR 2011 listát használtuk, illetve a Natura 2000jelölő élőhelyek esetében a hálózatban használt élőhelykódot is megadtuk. az élőhelyek természetességének megadásához a Németh-Seregélyes 5 tagú skálát használjuk: teljesen leromlott, tönkrement állapot – 1, erősen leromlott állapot – 2, közepesen leromlott állapot – 3, természetközeli állapot – 4, természetes, illetve annak tekinthető állapot – 5.

2.2.1. A terület flórája

A tavak és környékük bejárása során 144 hajtásos növényfajt találtunk. A teljes fajlistát mutatja az 1. számú melléklet. A fajok között törvény által védett növény nem fordul elő.

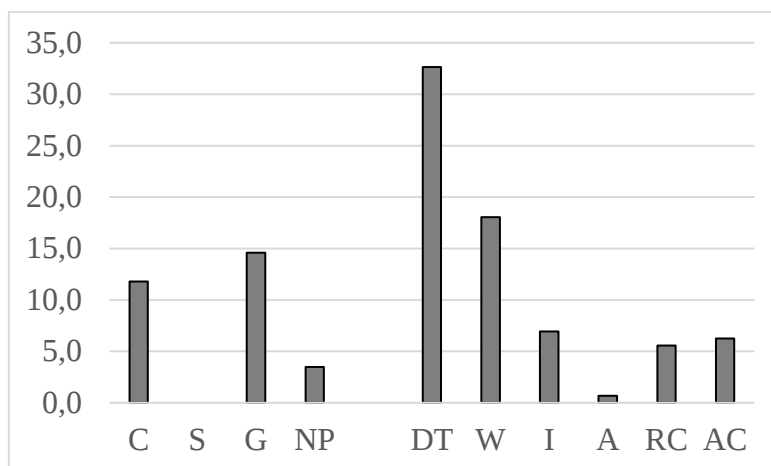
A területről kimutatott fajok Simon-féle természetvédelmi érték-kategóriák alapján való megoszlását az 1. ábra mutatja.

11. ábra A területen talált növényfajok Simon-féle természetvédelmi érték-kategóriák alapján való megoszlása (%)

A növényfajok közel kétharmada bolygatásra, degradáltságra utal. (64,6 %). A kísérőfajok, a természetes zavarástűrők 25 % közeli, míg a gyomnövények 30% részesedéssel vannak jelen.

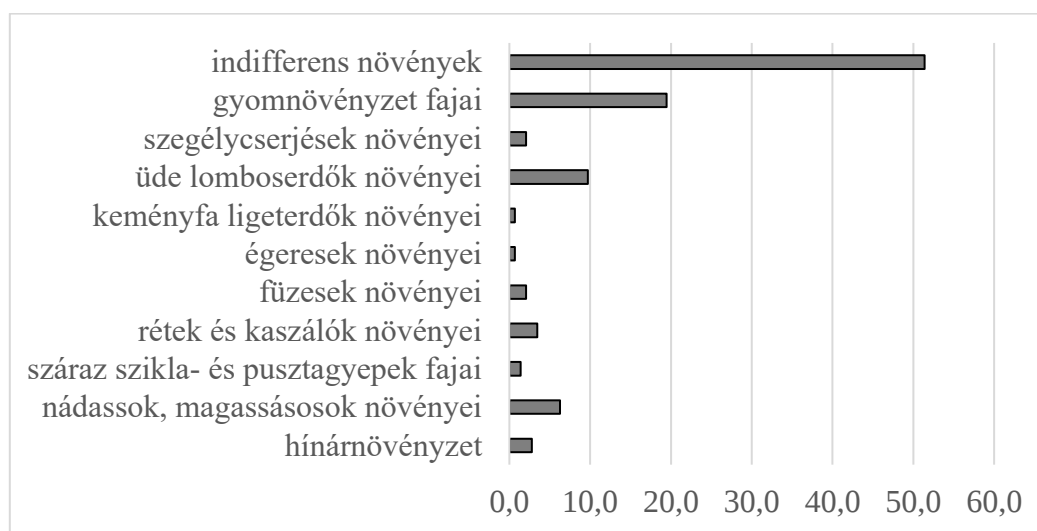
A szociális magatartás típusok szerinti megoszlás valamivel erősebb degradáltságra utal. A bolygatásra utaló magatartás típusba tartozik a fajok 70,1 %-a. A típusonkénti megoszlást a 2. ábra mutatja.

12. ábra A területen talált növényfajok szociális magatartás típusok szerinti megoszlása (%)

A növényfajok közel egyharmada (32,6 %) természetes zavarástűrő. Az özönnövények 9 fajjal vannak jelen: fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), zöld juhar (*Acer negundo*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), közönséges vadszőlő (*Parthenocissus inserta*), közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*), ürömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisifolia*), kanadai betyárkóró (*Conyza canadensis*), egynyári seprence (*Erigeron annuus*) és közönséges kakaslábfű (*Echinochloa crus-galli*). A flórában specialista faj nem található.

A terület növényéinek cönoszisztematikai besorolás szerinti megoszlását mutatja a 3. ábra.

13. ábra A területen talált növényfajok cönoszisztematikai besorolás szerinti %-os megoszlása.

A növényfajok több mint fele (51,4 %) indifferens faj, azaz nem kötődik speciálisan valamilyen cönotaxonhoz. Jelentős a gyomnövényzetet alkotó növények jelenléte (19,4 %). Relatív magas az üde lomboserdők fajainak az aránya (9,7 %). Domb- és hegyvidéki üde erdőinkkel közös faj például a kék ibolya (*Viola suavis*), az erdei gyömbérgyökér (*Geum urbanum*) és a széleslevelű salamonpecsét (*Polygonatum latifolium*). A hínárnövényzet fajait a kis és a keresztes békalencse (*Lemna minor*, *L. trisulca*), a vízi békatutaj (*Hydrocharis morsus-ranae*) és a sima tócsagaz (*Ceratophyllum submersum*)

képviseli. Bár vannak korábbi adatok a nádasok specialista, védett fajának a gyilkos csomorikának (*Cicuta virosa*) az előfordulásáról, a növényt a bejárások során nem találtuk meg a területen.

2.2.2. A terület vegetációja

A tó környezetében található fás vegetáció kis kiterjedése miatt nem éri el az erdő kategóriát, inkább facsoportokról kell beszélnünk (ÁNÉR: RA). A facsoportok lombkoronaszintjét főként hazai fajok alkotják. Gyakori a mezei juhar (*Acer campestre*). A terület botanikai értéke néhány idős fehér nyár (*Populus alba*) és a terület északi végén álló öreg kocsányos tölgy (*Quercus robur*). Meg kell még említeni az öreg tölgytől nem messze található, már-már fává nőtt, koros egybibés galagonyát (*Crataegus monogyna*).

A facsoportok aljnövényzetében a partszegélyben megjelennek a magaskórósok és a magassásosok fajai. Magasabb térszínen az aljnövényzetben zavarásra, degradációra utaló növények dominálnak, mint például a vérehulló fecskefű (*Chelidonium majus*) vagy a meddő rozsnok (*Bromus sterilis*). Szálanként előfordulnak még üde erdei fajok, mint a széleslevelű salamonpecsét vagy az erdei gyömbérgyökér.

A tavak és az összekötő csatornák szegélyében fragmentális mocsári- és hínárnövényzetből álló mozaikot (ÁNÉR: BA) találunk. Jellemző fajaik az éles sás (*Carex acuta*), a sárga vagy mocsári nőszirm (*Iris pseudacorus*) és a ligeti sédkender (*Eupatorium cannabinum*).

A vízben néhol egyeduralkodó a közönséges nád (*Phragmites australis*). A 4 főút felőli oldalon található kis tóban közepén keskenylevelű gyékény (*Typha angustifolia*) alkot állományt.

A hínárnövényzetet főként az apró békalencse alkotja. A sima tócsagaz néhol tömeges megjelenése láposodásra utal.

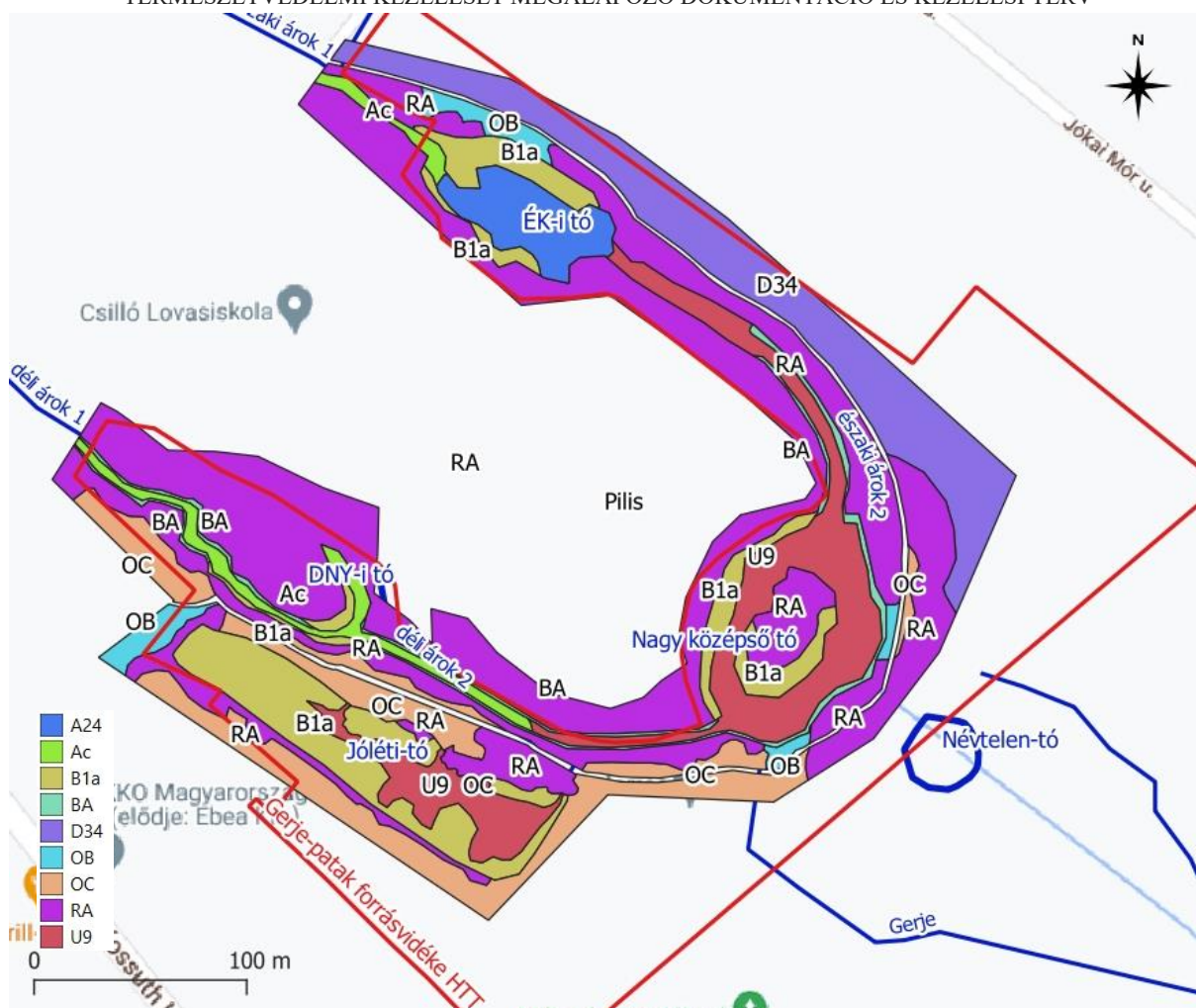
A lágyszárú vegetáció részben erősen degradált jellegtelen üde gyep (ÁNÉR: OB), illetve száraz gyep (ÁNÉR: OC), valamint természetesebb növényzettel rendelkező mocsárrét (ÁNÉR: D34).

A terület élőhelytérképét háromféle tematikával mutatjuk be. Az alábbi első ábrán a különböző élőhelyeket külön színnel jelöljük. A második térképen a természetességi állapot alapján színeztük az egyes élőhelyfoltokat. A harmadik tematikusan élőhelytérképen csak a Natura2000 jelölő élőhelyeket emeltük ki.

Az élőhelyek jellemzően közepes, 3, 3-4 természetességűek.

Jelölő élőhelyek igen keskeny tóparti és árok menti sávokban vannak jelen.

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

14. ábra A tavak és közvetlen környezetük élőhelytérképe, melyen az egyes élőhelytípusokat eltérő színekkel és ÁNÉR2011 szerinti betűkóddal jelöltük.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

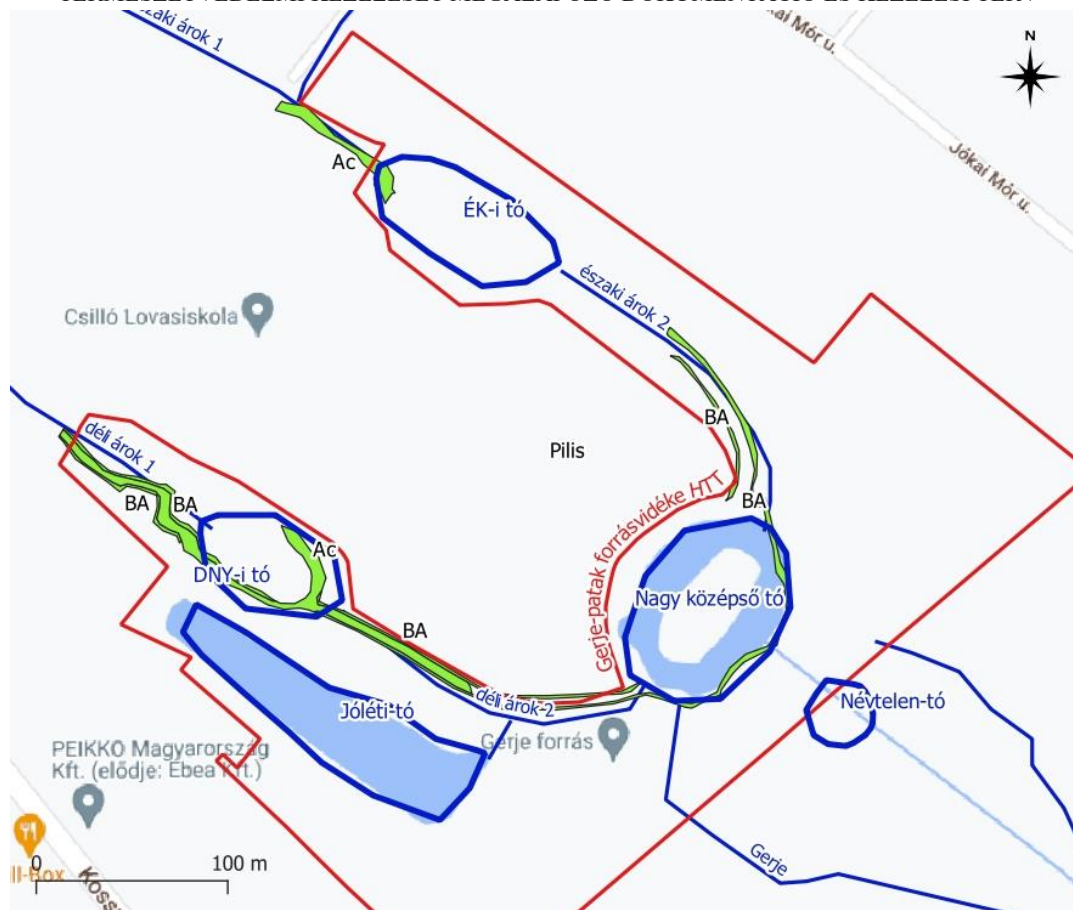
15. ábra Az egyes élőhelyek természetességének érzékeltetése színekkel.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

16. ábra Natura 2000 jelölő élőhelyek a tervezési területen.

2.2.3. Élőhelyvédelmi javaslatok

1. Vízi, vízparti, mocsári és hínárvegetáció kímélete.
2. A nádasok kaszálása csak téli félévben lehetséges.
3. A vízi, vízparti növényzet kotrással történő eltávolítása csak káros feltöltődés esetén foltokban, időben akár évekre elnyújtva, szakértővel való egyeztetést követően lehetséges, azt követően, hogy más megoldások mérlegelése megtörtént. Kotrás csak a növényzet és az állatvilág egyidejű védelme érdekében, csak vegetációs időszak legvégén és a vermes megkezdése előtt, így jellemzően szeptemberben lehetséges. A sekély mederrészeket nagyfelületű benövése esetén a nádas koratavaszi, vízalatti kaszálása, foltokban, lehetséges.
4. A békalencse és más hínárfajok állománya túlszorodás esetén csökkenthető. A kitermelt biomasszát a tavak közelében és általában a területen nem lehet hosszabb ideig tárolni, a gyomosodás megelőzése érdekében. A kitermelt anyag víztartalmát a tó közvetlen közelében ott és úgy érdemes csökkenteni (rézsűben felhalmozva a víz a tóba a legrövidebb úton kifolyhasson), hogy a rajtuk élő állatok tömeges pusztulását is megelőzzük.
5. Őshonos fafajok egyedeinek és állományainak kímélete. Az idős honos magtermő példányok védelme, különösen, ha azok állatvilágnak is otthont adnak, kiemelkedően fontos.
6. A jellegtelen gyepek esetében is indokolt a túlkaszálás megelőzése, lehetőséget kell keresni legalább foltokban a ritkább kaszálási rend kialakulására, hiszen így nagyobb természetességre utaló fajok, védett fajok is előkerülhetnek, állományuk gyarapodhat. Több fővárosi mintaterületen végzett kutatás során kiderült, hogy már az egy éves, kíméletes foltos kaszálás, „méhlegelő” kialakítása is milyen magas természetvédelmi előnnyel járhat. Ezért javasolt egyes foltok ritkább kaszálása. Ahol gyomosodás látható, esetleg tájidegen fajok jelennek meg,

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

a fás szárúak terjedése már káros, ott az évi többszöri, ill. legalább egyszeri, kora őszi kaszálás javasolt.

2.3. A halfaunisztikai felmérés és eredményei

A halfaunisztikai felmérésre 2022.05.05-én, a délelőtti órákban került sor.

A mintavételt elektromos halászgép segítségével végeztük. Az általunk fogott halak fajtát és egyedszámát az alábbi táblázatban rögzítettük. Összesen három halfaj 192 egyedét fogtuk meg.

17. ábra Az alábbi táblázatban szereplő, vizsgált tavak

A vizsgált tó neve	Magyar fajnév	Latin fajnév	Egyedszám	Mintázott hossz (m)	Megjegyzés
Jóléti-tó	ezüstkárász	<i>Carassius gibelio</i>	15	150	idegenhonos
Jóléti-tó	kínai razbóra	<i>Pseudorasbora parva</i>	45	150	EU-inváziós
DNY-i tó	kínai razbóra	<i>Pseudorasbora parva</i>	3	100	EU-inváziós
DNY-i tó	ezüstkárász	<i>Carassius gibelio</i>	10	100	idegenhonos
Déli árok	kínai razbóra	<i>Pseudorasbora parva</i>	29	180	eu inváziós
Nagy középső tó	ezüstkárász	<i>Carassius gibelio</i>	12	250	idegenhonos
Nagy középső tó	kínai razbóra	<i>Pseudorasbora parva</i>	20	250	EU-inváziós
Nagy középső tó	vörösszárnýú keszeg	<i>Scardinius erythrophthalmus</i>	11	250	őshonos
Északi árok	ezüstkárász	<i>Carassius gibelio</i>	1	180	idegenhonos
Északi árok	kínai razbóra	<i>Pseudorasbora parva</i>	6	180	EU-inváziós
ÉK-i tó	ezüstkárász	<i>Carassius gibelio</i>	21	200	idegenhonos
ÉK-i tó	kínai razbóra	<i>Pseudorasbora parva</i>	18	200	EU-inváziós

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

ÉK-i tó	vörösszárnú keszeg	<i>Scardinius erythrophthalmus</i>	1	200	őshonos
---------	--------------------	------------------------------------	---	-----	---------

1. táblázat A halfaunisztikai felmérés alapadatai és a talált halfajokra vonatkozó adatok, információk.

Amint a fenti táblázatban láthatjuk, a talált három halfajból két nem honos faj, közülük egy EU-inváziós faj. Az eddig talált egyetlen honos faj azonban nem védett, nem ritka, de az élőhelynek megfelelő (tavi-mocsári-lápi) halfaj.

A leírt fajokon kívül további halfajok is előfordulhatnak. Az önkormányzat 19/2012. (VI.04.) sz. rendelete alapján a tóban előfordult a vágócsík (*Cobitis taenia*), a réti csík (*Misgurnus fossilis*), a szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), melyek mind védelem alatt álló fajok. A védett halfajok – és velük együtt a szintén védett és víuzhoz kötődő kételtű- és hullófajok – miatt a tavak kezelését fokozott óvatossággal kell megtervezni és elvégezni.

18. ábra Termetes, aranykárász-színű ezüstkárász a középső tóból.

A halfauna védelme és helyreállítása érdekében megteendő lépések (természetvédelmi kezelési módok):

- A tájidegen halfajok fokozatos eltávolítása szükséges.
- Esetleg további honos, mocsári-lápi fajok betelepítése is javasolható.
- A horgászat, halászat nem engedhető meg a területen.
- Kotrások mellőzése, legfeljebb pontszerű, vízi élővilágnak megfelelő időben és módon történő végzése.
- Vízsztint-szabályozás megfelelő módjának kidolgozása és végrehajtása.
- Szennyezőforrások kizárása a vízgyűjtőterületen.

A halfauna jelenléte önmagában értéket jelent, azzal együtt, hogy jelenleg mind a fajszám, mind az egyedszám tekintetében a tájidegen fajok dominálnak. A halak madarak, emlősök (ld. vidra), valamint a mocsári teknős, a kockás sikló, a vízi sikló életében is szerepet játszanak, azok táplálékbázisát képezik, így a halfauna megőrzését, kíméletét alapvető szempontnak kell tekinteni.

2.4. Kétéltű-hüllő-faunisztikai) felmérés és eredményei

2.4.1. Bevezetés

A Gerje-patak forrásvidékének szűkebb környezetében mesterségesen kialakított és csatornákkal egybefűzött tavak találhatók. A tavak kellőképpen leárnýkoltak, így a kétéltűek szaporodási időszaka alatt megfelelő vízmegtartó kapacitással rendelkeznek.

A herpetofaunisztikai (kétéltű-hüllő) felmérés és értékelés elsősorban arra irányult, hogy a 4 db tó, illetve a kissé eltérő jellegű összekötő csatornák, valamint a tavaktól északkeletre, a Jókai Mór utcai házak hátsó kertjei alatt található füzes-nádas mélyedés szerepét a kétéltűek, azaz békák, gőtéek szaporodása szempontjából feltárjuk. Ezzel párhuzamosan adatokat gyűjtöttünk a környező gyepek hullóiról, valamint a tavakban élő, de a szárazföldön tojást rakó teknősök feltételezett előfordulásáról.

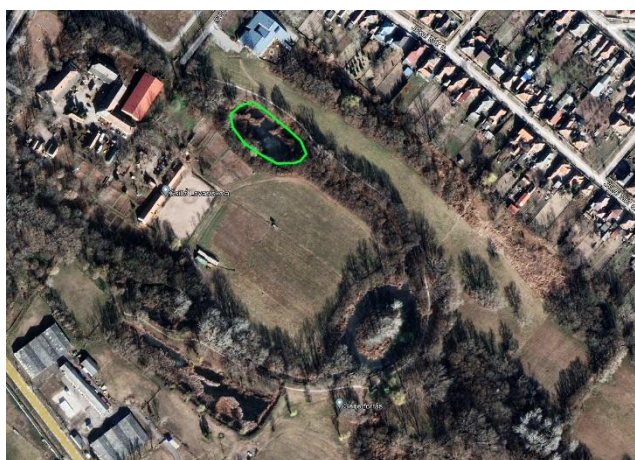
Kiszállásainkat 3 alkalommal végeztük el 2022. folyamán. Az első alkalommal, április 4-én terepbejárást végeztünk és a korán petét rakó békafajok jelenlétére kerestünk nyomokat. A második kiszállást április 12-én végeztük el, ekkor gőtecsapdázást hajtottunk végre az összekötő csatornáknak, illetve a szárazföldön kerestünk hullófajokat. A gőtét befogásához a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszerben is alkalmazott palackcsapdákat használtuk. Az utolsó kiszállást május 4-re időzítettük, itt késői békafajokat, illetve mocsári teknősöket kívántunk megfigyelni.

2.4.2. Eredmények

1. Ék-i tó, 1. sz. tó.

Viszonylag lankás partszegélyű, valószínű nem régen kotort víztest. Partján keskeny nádszegély övezi, a belső víztér majdnem növényzettelen. Vize tiszta, mélyen átlátszó. Nagy mennyiségű apró halivadékot figyeltünk meg.

A gyér növényzet, és a halak meglehetősen nagy száma kedvezőtlenül hat a kétéltűek szaporodására. Korai fajok közül egyik szaporodását sem észleltük. A későbbi kiszállások során 10-12 fiatal kecskebékát (*Pelophylax esculentus*) figyeltünk meg, illetve 2-3 hím zöld levelibéka (*Hyla arborea*) hangját hallottuk.

19. ábra Az északkeleti tó lehatárolása.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

2. Nagy középső-tó, 2. sz. tó

Mély vizű, a parti sávban lankásan lejtő medrű tó, viszonylag szélesebb nádasszegéllyel. Az első kiszállás idején, a bejárható keleti partvonal mentén 6 db erdei béka (*Rana dalmatina*) petecsomót számoltunk meg. A második kiszállás alatt, 10-12 párzáshoz megjelent barna varangy (*Bufo bufo*) hímet találtunk. A májusi kiszállás alkalmával 1 pld mocsári teknős (*Emys orbicularis*) figyeltünk meg egy bedőlt faágon napozni. A part mentén jelentősebb mennyiségben (20-25) láttunk a kecskebéka fajkomplex egyedeket, köztük adultakat is.

20. ábra A nagy, középső tó lehatárolása.

3. A délnyugati, 3. sz. tó

Természetes megjelenésű, de erősen leárnyékolt víztest. Ennek következtében petecsomót nem találtunk benne, de a májusi kiszállás soránál meglehetősen nagy számban (10-15 pld) fiatal kecskebékát.

21. ábra A délnyugati tó lehatárolása.

4. A Jóléti-tó, 4. sz. tó

Meredek falú víztest, a parti sáv bejárása meglehetősen nehézkes, jelenlegi állapotában meglehetősen zavartnak tűnik. Peterakást nem észleltünk benne, de a másik kiszállás alkalmával 4 barna varangy hímet figyeltünk meg. Májusban a parti sávban 34 pld vegyes korosztályú kecskebékát láttunk itt, illetve halottunk 3-4 hím vöröshasú unka (*Bombina bombina*) hívóhangját is.

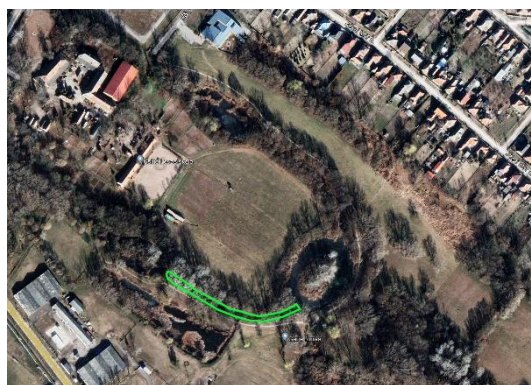

22. ábra A Jóléti-tó.

5. Déli és északi csatornák

Két csatorna szakasz egymástól eltérő jellegű. A déli meglehetősen elalgásodott, viszonylag mély, lényegében alig csapdázható. Ezzel szemben az északi szakasz sokkal leárnékoltabb, tisztább vizű és a gőtecsapdák kihelyezése nem okozott problémát.

Összeségében a két csatornából 8 pld pettyes gőtét (*Lissotriton vulgaris*) fogtunk.

23. ábra A „déli csatorna” vizsgált szakasza

24. ábra Az „északi csatorna” vizsgált szakasza

6. Fűzes-nádas folt a bölcsőde vonalában

A teljesen kiszáradt sekély medermaradványban semmilyen kétéltűt vagy hüllőt nem találtunk.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

25. ábra A vizsgált fűzes-nyáras mélyvonulat helye

A második és harmadik kiszállás alkalmával a tavakat külső ívük mentén kísérő gyepeken összesen 7 pld fürge gyíkot (*Lacerta agilis*) figyeltünk meg, illetve a 2 sz. tó közelében 1 pld vízisiklót (*Natrix natrix*) találtunk.

2.4.3. Összesítés, értékelés

A felmérések során több, és az élőhelyre típusosan jellemző kételtű-, és hüllőfajt találtunk meg. A feljegyzett megfigyelések és egyedszámok azonban nem írják le teljes hűséggel a potenciális herpetofaunát. Ehhez az élőhelyek célzott értékelésére van szükség.

A tavak, bár kiterjedt és viszonylag stabil vízfelülettel rendelkeznek, csak moderált mennyiségű kételtűnek biztosítanak helyet a szaporodáshoz. Ennek több oka is lehet.

1. Az adott év extrém csapadékhiánya eleve nem kedvezett a messzebről ide vándorló fajok migrációjának
2. A tavakban nem jelentős a vegetáció, így a peték lerakásához szükséges szubsztrátum korlátozott mértékben áll rendelkezésre
3. A tavak egy része erősen leárnyékolt, ami nem kedvez a peték fejlődésének (viszont növeli vízmegtartó képességüket)
4. Az alkalmi megfigyelések szerint a vizekben halak is vannak, amelyek ritkíthatják a petéket és az ebihalakat, götélárvákat is.
5. A forrásvidék környéke jelentős arányban beépített, és délről a nagy forgalmú, vándorlási barriert képző 4 sz. főút határolja.

A hüllők közül a mocsári teknős jelenlétét bizonyítottuk, azonban pontos állomány-felmérése önálló projekt keretében valósítható meg. A gyepeken talált fürge gyíkok illeszkednek az élőhelyi adottsághoz, a megtalált egyedek száma alapján stabil, de nem kiemelkedő egyedszámú populációjuk él itt.

Bizonyítottan előforduló fajok

Pettyes göte (*Lissotriton vulgaris*), barna varangy (*Bufo bufo*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), erdei béka (*Rana dalmatina*), kecskebéka fajkomplex (*Pelophylax esculentus* complex), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), fürge gyík (*Lacerta agilis*), vízisikló (*Natrix natrix*).

Az élőhelyi adottságok alapján feltételezhető további fajok:

Barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), zöld varangy (*Bufo viridis*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), lábatlan gyík (*Anguis fragilis*), rézsikló (*Coronella austriaca*).

Az önkormányzat 19/2012. (VI.04.) sz. rendelete 1. sz. mellékletében, korábbi megfigyelések alapján felsorolt kétéltű- és hüllőfajok: vöröshasú unka, barna ásóbéka, pettyes göte, mocsári teknős.

A forrásvidék herpetofaunája jelen állapotában egyensúlyban levőnek tekinthető, még ha nem is kifejezetten bőséges. A megerősödést az alábbiak segítenék elő:

1. a jövőben semmilyen szándékos, irányított haltelepítés nem történik a vizekbe
2. hagyják megerősödni a vízi vegetációt
3. feltérképezik a mocsári teknős tojásrakó körzetét és szükség esetén biztosítják annak háborítatlanságát

2.5. Madártani felmérés és eredményei

A tervezési területen három alkalommal végeztünk madártani megfigyelést.

Negyvenöt madárfajt figyeltünk meg (ld. az alábbi táblázatot), melyek közül három fokozottan védett volt, a védett fajok száma 36. További hat faj vadászható. Adott esetben ide soroltuk a sajátos természetvédelmi státuszú seregélyt is.

E fajok közül tíz Natura 2000 jelölő faj, melyet **vastagbetűvel** jelöltünk az alábbi táblázatban.

A fajok jelentős része költ a területen. Más fajok esetében lehetséges a fészkelés, míg a fajok egy további része táplálkozási céllal keresi fel a területet, ott nem fészkel.

Az általunk most megfigyeltéken túl további madárfajok előfordulása is lehetséges a területen. Valószínűsítjük pl. a védett őszapó (*Aegithalos caudatus*) és a nem védett dolmányos varjú (*Corvus cornix*) jelenlétét.

A helyi védett területre vonatkozó önkormányzati rendeletben említett – 2012. előtti megfigyelésekkor regisztrált – fajokat csillaggal jelöltük az alábbi táblázatban.

A rendeletben felsorolt, de alábbi fajlistában nem szereplő faj a vörös vércse (*Falco tinnunculus*), a vadgerle (*Streptopelia turtur*), az erdei fülesbagoly (*Asio otus*), a tengelic (*Carduelis carduelis*).

Magyar név	Latin név	Státusz	Tv érték	Területen
Tőkés réce	Anas platyrhynchos	Nem védett	-	Fészkelő
Kakukk	Cuculus canorus	Védett	50000	Fészkelő
Örvös galamb	Columba palumbus	Nem védett	-	Fészkelő
Guvat	Rallus aquaticus	Védett	50000	Fészkelő
Vízityúk	Gallinula chloropus	Védett	25000	Fészkelő
Szárcsa	Fulica atra	Nem védett	-	Fészkelő
Bakcsó	Nycticorax nycticorax	Fokozottan védett	100000	Lehetséges fészkelő
Szürke gém	Ardea cinerea	Védett	50000	Lehetséges fészkelő
Vörös gém	Ardea purpurea	Fokozottan védett	250000	Lehetséges fészkelő
Karvaly	Accipiter nisus	Védett	50000	Lehetséges fészkelő
Barna rétihéja	Circus aeruginosus	Védett	50000	Lehetséges fészkelő
Füleskuvik	Otus scops	Fokozottan védett	100000	Fészkelő

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

Magyar név	Latin név	Státusz	Tv érték	Területen
Nagy fakopáncs *	Dendrocopos major	Védett	25000	Fészkelő
Fekete harkály	Dryocopus martius	Védett	50000	Fészkelő
Zöld küllő	Picus viridis	Védett	50000	Fészkelő
Töviszúró gébics	Lanius collurio	Védett	25000	Fészkelő
Sárgarigó	Oriolus oriolus	Védett	25000	Fészkelő
Szajkó	Garrulus glandarius	Nem védett	-	Lehetséges fészkelő
Szarka	Pica pica	Nem védett	-	Lehetséges fészkelő
Barátcinege	Poecile palustris	Védett	25000	Fészkelő
Kék cinege *	Cyanistes caeruleus	Védett	25000	Fészkelő
Szécinege *	Parus major	Védett	25000	Fészkelő
Füsti fecske	Hirundo rustica	Védett	50000	Táplálkozó terület
Molnárfecske	Delichon urbicum	Védett	50000	Táplálkozó terület
Sisegő füzike	Phylloscopus sibilatrix	Védett	25000	Nem fészkelő
Csilpcsalpfüzike	Phylloscopus collybita	Védett	25000	Fészkelő
Nádirigó	Acrocephalus arundinaceus	Védett	25000	Fészkelő
Cserregő nádiposzáta	Acrocephalus scirpaceus	Védett	25000	Fészkelő
Énekes nádiposzáta	Acrocephalus palustris	Védett	25000	Fészkelő
Barátposzáta *	Sylvia atricapilla	Védett	25000	Fészkelő
Mezei poszáta	Curruca communis	Védett	25000	Fészkelő
Ökörszem	Troglodytes troglodytes	Védett	25000	Fészkelő
Csuszka	Sitta europaea	Védett	25000	Fészkelő
Seregély **	Sturnus vulgaris	Nem védett	25000	Fészkelő
Fekete rigó *	Turdus merula	Védett	25000	Fészkelő
Énekes rigó	Turdus philomelos	Védett	25000	Fészkelő
Szürke légykapó	Muscicapa striata	Védett	50000	Fészkelő
Vörösbecs *	Erithacus rubecula	Védett	25000	Fészkelő
Fülemüle *	Luscinia megarhynchos	Védett	25000	Fészkelő
Mezei veréb	Passer montanus	Védett	25000	Lehetséges fészkelő
Barázdabillegető	Motacilla alba	Védett	25000	Táplálkozó terület
Erdei pinty *	Fringilla coelebs	Védett	25000	Fészkelő
Meggyvágó	Coccothraustes coccothraustes	Védett	25000	Lehetséges fészkelő
Zöldike *	Chloris chloris	Védett	25000	Lehetséges fészkelő
Kenderike	Linaria cannabina	Védett	25000	Lehetséges fészkelő

2. táblázat A tervezési területen megfigyelt madárfajok listája, természetvédelmi jelentősége, értéke. * 2012. előtti felmérésekkor megfigyelt faj. ** Hazánkban jogilag nem védett faj, de európai jelentősége miatt oltalomban részesül és van pénzben kifejezett természetvédelmi értéke is. **Vastagbetűvel** jelölt faj: Natura 2000 jelölt faj.

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

Az itt élő madárfajok védelme érdekében alapvető fontosságú az élőhelyek védelme, azok állapotának javítása:

- Többek között érdemes lenne a tavak körüli, parkjellegű gyepet mozaikosan kaszálni, főleg a szegélyekben és az üdőbb részeken.
- Általában fontos lenne a területen és környékén a víz megtartása.
- Javasolt továbbá, őshonos cserje- és fafajok telepítése, elsősorban ott ahol a vizes élőhely mentén nem éri el az egy fahosszt a most meglévő fás sáv. Ez fizikailag önmagában is védőzónát jelent, de a nagyobb árnyékolás miatt javítana a mikroklimán a tavak környezetében is.
- Annak ellenére, hogy sok az odvas fa, javasolt oduk kihelyezése, valamint a lábon álló és földön fekvő holtfa helyben hagyása, kihelyezése. Ennek közvetlenül is van madártani jelentősége, de közvetve is, hiszen azok a madarak táplálékszervezeteinek élőhelyei. Nem utolsósorban, a holt fa védett ízeltlábúaknak is otthona lehet.

2.6. A vízkormányzással és vízminőségvédelemmel összefüggő egyes kezelési, rehabilitációs javaslatok

A terület vizsgálatát kék és zöldinfrastruktúra fejlesztési, természetalapú, táj- és patakrevitalizációs szempontokkal is végeztem.

A 2.1. fejezetben bemutatunk azokat a tájtörténeti változásokat, melyek a tavak és környékük vízháztartására is kihatottak:

A tavakat egy korábbi, mocsaras lápos területen kotrással hozták létre a kastélyparkhoz kapcsolódóan. A kimélyítés a talajvízszint süllyedését okozta a völgytalpi területeken, de akár attól távolabb is, mind felvízi, mind alvízi irányban, mellyel jelentős „vízpuffer” veszett el a tavak számára.

A középső tótól keletre, annak közelében, az erdőben egy további kisebb tó is található, mely az augusztusi bejárásakor teljesen száraz volt. A tórendszertől DK-re alig fél km-re egy horgásztavat hoztak létre, mely a völgy felszíni és felszíni alatti vízháztartását is befolyásolhatja. Ez a két tó az 1980-as években készült topográfiai térképeken még nem szerepel, de az elérhető legkorábbi műholdfelvételeken (2001-2003) már megfigyelhetők.

A talajvizet elérő tavak talajvizet megcsapoló hatása, párologtatása jelentős lehet. A Dunaharaszti környékén lévő településeken létrehozott homok- és kavicsbányák esetében a visszamaradt nagyszámú és nagy kiterjedésű bányatavak „rendszere” olyan, összeadódó talajvízszint-csökkenést okoz, mely akár 2 km távolságra is érezteti hatását. Ennek a szárító hatásnak a lápok, mocsarak, kisebb tavak, vízfolyások, vízigényes fás és fátlan élőhelyek egyértelmű vesztesei.

Esetünkben a tájrészlet kiszárítása a Gerje medrének egyenes medrének kikotrásával kezdődött. Azt minden bizonnyal tetézték más talajvízszintet süllyesztő emberi beavatkozások, az árkok és tómedrek mélyítése és „fenntartó” kotrása. A kotrás során a meder fenéken lerakódó, a vizet áteresztő homokos altalajt kolmatáló anyagot távolítják el, s így vízáteresztővé teszi a mederfeneket.

Az egyes hatótényezők külön-külön hatásait csak vizsgálatokkal lehet pontosabban alátámasztani, az azonban biztos, hogy a talajvízszintet süllyesztő árkok elgátolása, feltöltése még aszályos alföldi tájakon is segítette a víz tájban megtartását. Továbbá a környező területek hasznosítása is hatással van a táj vízforgalmára (ld. pl. erdők és gyepek vízviasszatartó képessége, többek között a magasabb szervesanyag-tartalmú talajuk által).

A tavak és közvetlen környezetük állapota is jelentősen változott, ahogy azt korábban bemutattuk. A terület mai formáját 1997-ben, komplex tájrendezés keretében érte el a vízrendszer. 2009-ben pályázati úton az Önkormányzat rendezte a területet, a bevezetőben leírt, tömedreket is érintő megoldásokkal.

A tavak és környezetük jelenlegi morfológiai állapotát, összefüggésrendszereit bejárások során, valamint műholdfelvételek és a topográfiai térképek segítségével vizsgáltuk. Egyedül a déli árok legfelső, lekerített szakaszát nem tudtuk bejárni.

Az északi árok felső szakaszába torkollik a Gólyahír és a Kodály Zoltán utcai árok. Utóbbi elején tisztított szennyvíz terheli az árkot, mely a növényi biotomassza számára tápanyagforrásként is szolgál, s így az északi árkon lévő két tó és árokszakaszok növényi produktíváját növeli.

A talajban és a talajvízben növényi tápanyagok a csatornázottság előtti időszakból is rendelkezésre állhatnak, mely volumene, földrajzi kiterjedése miatt hosszabb időszakon át tápanyagforrásként szolgálhat még. Nagyon fontos a lokálisan megfogható szennyezőforrások kizárása, a szennyvíztisztító telep hatékonyságának növelése, szükség esetén utótisztító fázis beépítése. A pl. nádas, nyaras utótisztító helyére vonatkozóan közeli helyszínt nem tudok javasolni, azok védettsége miatt. A bölcsőde melletti, HTT-hez és az ökológiai folyosóház már nem tartozó, füzekkel benőtt mélyedést (6/25 hrsz vonatkozó része) nem javaslom erre a célra igénybe venni, ellenben a védett területhez csatlakozását javaslom.

A tavak lágyszárú vegetációjának nagy borítása természetes folyamatok eredménye: Ld. sekély meder, a szélesebb meder esetében a fák okozta árnyék hiányában rendelkezésre álló fény, melyet a táplálékhiány fokoz.

A problémaként említett békalencse jelenléte ezzel összefüggésben természetes jelenség. Csökkentését lehetővé teszi a szennyező- és tápanyagforrások mérséklése, más, nagyobb természetű, vízben lebegő, vagy felszínen úszó hínárfajok megjelenése, meghagyása, telepítése, ide értve pl. a mutatós, védett, kereskedelembe is kapható fehér tündérrózsa, vagy a vízitök telepítését is. Tekintettel arra, hogy ezek legyökereznek, mélyebb vízben kevésbé versenyképesek a vízfelszínen lebegő békalencsékkel szemben, ezért tavak kotrását ezen okból sem javasoljuk.

A békalencse áramlással és széllel való terjedését mérsékli, ha a tavak, árokszakaszok egymástól el vannak választva. A több helyen történő leszakaszolás az invazív halfajok terjedését is akadályozná, ugyanakkor a honos vízi fajok migrációját is gátolja. Valamint egy kis víztér külső hatásokkal szembeni kockázatosága általában nagyobb, mint egy nagyobb, vagy több elemből álló vizes élőhelyé.

A békalencse terjedése vízfelszíni életmódja miatt merülőfalakkal, úgy és annyiban akadályozható, hogy más élőlények átjárhatósága biztosított legyen. Ez lenne a legegyszerűbb megoldás, de az őrzésről gondoskodni kell.

Az árokfenékek emelésével a szükségszerűen beálló kisebb vízhozamú, alacsonyabb, vagy éppen kiszáradó időszakokban a békalencse terjedőképessége is csökken. Az árnyékolás a békalencsét jellemzően nem szorítja vissza, de az erőteljesebb hínárnövényzet versenyképessége, elnyomóképessége hatással lehet az állományra. Egyes esetekben tapasztaltam a békalencsék rövid idő alatti visszaszorulását, ill. eltűnését is.

Egyes irodalmi források szintén a tápanyagforrások csökkentését szorgalmazzák, ami ebben a léptékben nehezen kivitelezhető: A tavak esetében direkt szennyezést okoz a szennyvíztisztítóból érkező víz, indirekt szennyező lehet a település és a lovarda alól érkező talajvíz. A felszíni vizekkel való szennyezés sem kizárt, hiszen az árokrendszer közutak árkaihoz csatlakozik. A leírt szennyezőforrások egy részére

lehet megoldást találni, de minden esetben erőforrások szükségesek (jogi szabályozás a lovarda és a szennyvíztisztító esetében, utótisztító létesítése, csapadékvíz-árkok mentén a szennyezőforrások vizsgálata és kizárása, hordalék- és olajfogók létesítése).

A békalencse elpusztuló biomasszája hozzájárulhat a tavak töltődéséhez és tápanyagbőségének növeléséhez (ezen keresztül a békalencse-biomassza újabb növekedéséhez), ezért is szükséges a növény vízfelületről való akár évi többszöri letermelése. A természetvédelmi szakirodalom az inváziós békalencsefajok visszaszorítására is csak a mechanikai eltávolítást tudja javasolni, de jelzi annak nehézkes mivoltát is. A „klasszikus” biológiai megoldás, a növényevő, tájidegen amur telepítését adott szakirodalom, de mi sem javasoljuk.

A kémiai gyérítés vizes élőhelyen az életközösség egésze szempontjából szintén káros.

Összességében a szennyezőforrások kizárása mellett a békalencse mechanikai eltávolítása, másutt történő komposztálása, kompetítorfajok betelepítését, a felszíni és felszín alatti vizek eláramlásának csökkentését javasoljuk a törendszér védelme érdekében.

A vízkormányzás eszközei közül a beton, kőbeton, gabionkas, rónómatrac-megoldásokat nem javasoljuk. Föld- és fa-anyagú megoldásokat (földkűszöb, rönkkűszöb) javasoljuk az árkokban a víz haladásának lassítására, a mederfenék emelésére. A homokzsákkal végzett elgátolást szükségmegoldásnak tartjuk. Egyebekben nem állítható megoldások (zsilip) helyett általában is fix kűszöbök létesítését és az elfolyó (és egyben a völgytalpat károsan lecsapoló) mesterséges vízfolyásmedrek mederfenékének emelését javasoljuk. A káros talajvízszint emelő hatás kizárható, mert mélyfekvésben nincs épített infrastruktúra, a gyepek, erdők pedig igénylik a többletvizet.

A terepbejárások során megtaláltuk a Gerje természetes kanyargós medrét is a tavak alatti, már HTT határain kívül lévő erdőfolt északi széléhez közel, ökológiai hálózat magterületén. Ez a meder a terepbe alig mélyed bele, így talajvízszint-drénező hatása kisebb. Középtávon elképzelhető megoldásnak tartom, hogy a tavak vízfeleslegének elvezetése ezen a medren keresztül történjen, a környező terület kedvezőbb vízháztartásának és általában egy fontos, ritkán fennmaradt tájelem rehabilitációja érdekében.

3. Természetvédelmi kezelési terv (KT)

3.1. Gyakorlati természetvédelmi célkitűzések

Örizzze meg:

- a területen élő védett és fokozottan védett növény- és állatfajok által reprezentált, országos szinten is egyedülálló életközösséget,
- a védett és fokozottan védett fajokat, növelje populációik életképességét, különös tekintettel az alábbi megfigyelt fajokra: erdei béka (*Rana dalmatina*), barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), pettyes göte (*Lissotriton vulgaris*), fürge gyík (*Lacerta agilis*), vízi sikló (*Natrix natrix*), barátcinege (*Poecile palustris*), barátposzáta (*Sylvia atricapilla*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), cserregő nádiposzáta (*Acrocephalus scirpaceus*), csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*), énekes nádiposzáta (*Acrocephalus palustris*), énekes rigó (*Turdus philomelos*), fekete rigó (*Turdus merula*), füleskuvik (*Otus scops*), guvat (*Rallus aquaticus*), kakukk (*Cuculus canorus*), kék cinege (*Cyanistes caeruleus*), mezei poszáta (*Curruca communis*), mezei veréb (*Passer montanus*), nádirigó (*Acrocephalus arundinaceus*), örvös galamb (*Columba palumbus*), sárgarigó (*Oriolus oriolus*), seregély (*Sturnus vulgaris*), szarka (*Pica pica*), széncinege (*Parus major*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), töviszúró gébics (*Lanius collurio*), vízityúk (*Gallinula chloropus*), zöldike (*Chloris chloris*), szárcsa (*Fulica atra*), európai hód (*Castor fiber*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), Szürke gém (*Ardea cinerea*), vörös gém (*Ardea purpurea*).
- a természetes és természetyszerű élőhelyeket, társulásokat, növelje ezek területi kiterjedését, a termőhelynek nem megfelelő, nem őshonos, vagy invazív fajokból álló életközösségek területének csökkenése mellett,
- a terület kiemelkedően magas biológiai sokféleségét, mozaikosságát (ld. üde cserjések, nádasok, mocsár- és láperdők, magassásosok, magaskórósok, lápi hínarasok egymásmellettsége),
- a jellegzetes természetes felszínformákat (pl. széles, lapos völgytalp, hajdani természetes patameder maradványa).

Biztosítsa a terület további, természetvédelmi célú kutatását és fejlesztését. A területnek szerepet kell játszania a térség oktatási, környezeti nevelési tevékenységének és az ökoturizmus fejlesztésében. Teljesítenie kell a határokon átnyúló védett területekre vonatkozó nemzetközi elvárásokat, hiszen a terület ökológiai láncszem a határon túli, hasonló jellegű vizes élőhelyek, védett területek felé is, és lehetőséget teremt a közös tudományos és természetvédelmi projektek megvalósításához.

3.2. Természetvédelmi stratégiák

- A terület vízviszonyainak javítása a környező területen a csapadék szikkasztásával, a tervezési területen és környezetében vízviasszatartással.
- Nádasok, mocsárrétek és erdőfoltok értékes életközösségeinek megőrzése, a védett és fokozottan védett növény- és állatfajok egyedszámának, állományának fenntartása és erősítése természetvédelmi kezeléssel, elsősorban a zavarás minimalizálásával (illegális horgászat megszüntetése, látogatás térbeli és időbeli irányítása, hulladéklerakás megakadályozása).
- Tájidegen fás- és lágyszárú növényfajok terjedésének megakadályozása, meglévő állományaik fokozatos eltávolítása.

- Nem őshonos fafajokból álló fás élőhelyek termőhelynek megfelelő őshonos (és tájba illő) fafajokkal történő átalakítása és védőerdőként való megőrzése.

- Honos védett állatfajok vissza- és betelepítése.

- Pufferzóna kialakítása a terhelés csökkentése érdekében.

- Az oktatás és bemutatás feltételeinek fenntartása, felülvizsgálata, a környezeti nevelés kapcsolati hálójának megteremtése.

3.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.3.1.1. Földtani, felszínalaktani természeti értékek, barlangok védelme

- Meglévő természetes felszínalaktani adottságok (eredetileg időszakosan vízállásos, rossz lefolyású és részben lefolyástalan völgytalp, kanyargós patakmeder maradványa) megőrzése. Ezzel egyidejűleg:

- A mesterséges tavak és árokrendszer megőrzése, morfológiai és vízmegtartó célú élőhelyfejlesztése.

- Az eredeti felszínt tagoló, felszíni és felszín alatti vizet elszállító mesterséges árokrendszer élőhelyek károsodása nélkül történő, legalább részleges megszüntetése.

3.3.1.2. Élőhelyek kezelése, fenntartása

Üzemszerű gye-, erdő-, nád- és halgazdálkodás nem folytatható.

- Nádasok

- A nádasok vágása jelenleg nem indokolt. A későbbiekben történő vizsgálat alapján is legfeljebb foltokban, télen, fagyott talajon, jégen, több éves vágási rendben végezhető.
- A levágott nádat a területről el kell távolítani, helyszínen tárolni legfeljebb egy hónapig szabad.

- Erdők, facsoportok, fás sávok, cserjések

- A jó állapotú, erdőfoltok megőrzése, vízháztartásuk megőrzése, javítása.
- Tájidegen fa- és cserjefajok fokozatos, élőhelyeket kímélő módon történő eltávolítása.
- Honos fa- és cserjefajok telepítése, ill. spontán terjedésük támogatása, különösen a tájidegen fajok eltávolított egyedeinek helyén, ahol a cél fás élőhely fennmaradása/létrejötté, vagy ott, ahol a fás élőhely nem elég karakteres.
- A terület látogathatóságát a fák kivágása, metszése, taposási károk minimalizálása mellett kell biztosítani.

- Mocsárrétek, jellegtelen üde gyeppek

- A jobb természetességű gyeppek kaszálását kíméletesen kell végezni. (Túlkaszálás mellőzése. Taposás, talajtömörítés mellőzése a látogatási útvonalak mentén, azok kijelölésével, ill. a kaszálás csak a nedves talaj felszáradása után végezhető.)

- A jellegtelen üde gyepekben kíméleti foltok kijelölését javasoljuk, annak érdekében, hogy a magbankból értékes fajok megjelenésének legalább kísérleti jelentőségű lehetőséget biztosítsunk.

- Tó- és árokmeder, hínarasok, mocsári vegetáció

- A tómedrek kotrása, feltöltése, szennyezése tilos. A tavak és a tómeder, annak mederanyaga és növényzete a vízhez jobban kötődő fajok (védett halfajok, kételtűek, egyes madarak) élő- és menedékhelye.
- Halászat, horgászat tilos.
- Hínárok eltávolítása, a parti mocsári növényzet taposása, ritkítása tilos. A hínarasok későbbi kialakulása után foltokban azok biomasszája, természetvédelmi szakértő közreműködése mellett lehetséges.
- A békalencse mechanikusan eltávolítható, mielőtt kiterjedése jelentőssé válik. Műszaki megoldásokkal (pl. merülőfal) az egyik tóból másikba terjedését lehet akadályozni, késleltetni.
- A vízelvezető, lecsapoló, betápláló árokrendszer kotrása, szennyezése tilos. Az árkok értékes élőhelyeket érintő szakaszán legfeljebb szakaszos mederelzárás lehetséges, földanyagú, létrehozásakor élőhelyeket nem károsító megoldásokkal, így pl. télen, kisvizes időszakban, keskeny, föld/agyag zárásokkal, esetleg rönkművel, vesszőfonattal kombináltan. Betonműtárgy elhelyezése tilos. A tervezési terület alatti szakaszon, a természeti állapottól és a vízelvezetési kényszertől függően az árok fenék a terepszint felé emelhető, élővilágvédelmi megoldások alkalmazásával.

3.3.1.3. Fajok védelme

- A védett növényfajok élőhelyei (nádasok, mocsárrétek, erdőfoltok, tavak, árkok) önmagukban is megőrzendők, kezelésük csak az élőhely kíméletével lehetséges (ld. még alább is).
- A védett állatfajok élőhelyeit minden káros beavatkozás ellen meg kell védeni. Ezzel összefüggésben az élőhelykezelési munkákat (pl. tájidegen fajok eltávolítása, honos fajok telepítése, kotrás, növényzet kezelése, vízmegtartó művek létesítése) is szakaszosan, időben elnyújtva, jellemzően a téli félévben lehet végezni.
- A lábon álló és földön fekvő holtfát a közlekedést nem gátló módon helyben kell tartani.
- Az idős fákat meg kell őrizni az állatfajok (pl. a megfigyelt és egyéb madárfajok, valószínűsített ízeltlábúak és denevérek) védelme miatt is.
- Madár- és denevérodúk kihelyezése javasolt.

3.3.1.4. Táj- és kultúrtörténeti értékek

- A védett tórendszer egy hajdani kastélypark része volt, melytől fizikailag és jogilag is független, de a hajdani táji, kultúrtörténeti elemek még meglévő, megfigyelhető része.
- Hagyományosnak tekinthető gyephasznosítás és tájképi elemek megfigyelhetők a területen és közvetlen környezetében.

3.3.1.5. Látogatás

- A terület szabadon látogatható, de látogatása csak a már kijelölt nyomvonalakon lehetséges.

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

- A nyomvonalat és annak műszaki infrastruktúráját úgy kell meghatározni, hogy annak építése, működése, és fenntartása ne okozza az élőhelyek zavarását, állapotának romlását (ld. madárfajok költési időszakán kívüli létesítés/fenntartás, taposás megelőzése).
- A terület védettségét jelző, valamint használatának szabályairól szóló tájékoztató táblákat a terület megközelítési pontjainnál előbb el kell helyezni, pótolni, tartalmukat szükség esetén felülvizsgálni, kiegészíteni.
- A terület értékeiről szóló (tanösvény-)táblákat a lehető legkisebb számban, méretben, lehetőleg takarásban, de a célszerűségnek megfelelően kell ki- vagy áthelyezni.
- A látogatásra vonatkozó előírásokat az interneten is elérhetővé kell tenni, a terület értékeinek bemutatása mellett, annak érdekében, hogy a látogató előbb értesüljön a látogatási szabályokról is.
- A kijelölt parkolóhely a terület rovására nem bővíthető.

3.3.1.6. Oktatás és bemutatás

- A terület természeti értékeinek bemutatása, a környezeti nevelés, kiemelt cél, de csak kijelölt nyomvonalon lehetséges, arról letérni tilos.
- A terület önálló és vezetett látogatóként történő bejárása csak ennek biztosításával lehetséges. (Lásd a látogatás szabályait.)
- A terület értékeinek megismerését „virtuálisan” is lehetővé kell tenni: Az interneten be kell mutatni az itt élő növény- és állatfajokat, a táj változását, ideértve az élőhelyek egyediségét és regenerálódását. Javasolt beépíteni a helyi tantervbe.
- Amennyiben vezetni biztonságos, a vezetett túrák és foglalkozások lehetőségével élni javasolt. A foglalkozásoknak azonban az élőhelyek kíméletével és legkisebb zavarásával kell járnia.

3.3.1.7. Kutatás, vizsgálatok

- A terület további alapállapot-kutatása szükséges, a még nem vizsgált taxonokra (pl. kismamák, denevérek, ízeltlábúak) vonatkozóan.
- Tíz éven belül a területkezelés hatásainak változását vizsgálni szükséges.
- Bármely szervezet megbízásból készült kutatási eredményeket az Önkormányzatnak és a DINPI-nek el kell juttatni.

3.3.1.8. Terület- és földhasználat

- Az élőhelyeket közvetlenül (pl. erdőirtás, fakivágás, gyepfeltörés) és közvetett módon (pl. vízháztartási viszonyok rontása) megváltoztatni tilos.
- Vadászni és horgászni, kapcsolódó infrastruktúrát kiépíteni nem lehet.
- A látogatás szabályokhoz kötött, infrastruktúráját minimalizálni kell.
- Víz el- és bevezetni a védett terület és természeti értékeit, életközösségeit veszélyeztető mértékben nem lehet.
- Csak föld, esetleg faanyagú vízmegtartó műtárgyak létesíthetők a vízelvezető árkon. Mozgó alkatrészekkel rendelkező műtárgy (zsilip) nem tervezhető, lehetőleg a tervezési terület alatti szakaszon sem.
- A terület felszíni és felszín alatti vízgyűjtőterülete nem csökkenthető, annak érdekében, hogy a vízutánpótlódás ne sérüljön.
- A terület talajvízszintjét csökkentő beruházás sem a területen, sem azon kívül nem lehetséges.
- A csapadékvizeket a területre szennyezésektől mentesen kell bevezetni. Ennek érdekében a kapcsolódó árokrendszert meg kell vizsgálni, a szennyezőforrásokat fel kell számolni.

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

- A területen és felszíni, felszín alatti vízgyűjtőjén tisztított szennyvizet időszakosan sem szabad el-, be- és átvezetni, szikkasztani.
- A csapadékvizeket a területre esőterekkel, földmedrű, gyepes, küszöbökkel növelt szikkasztó és szűrő funkciójú árkokkal kell bevezetni.
- Anyagnyerő és deponáló helyeket ideiglenesen sem lehet létesíteni. Bányászatot folytatni nem lehet.
- A tó környezetében csak a gyalogos közlekedés és csak a kijelölt útvonalakon megengedett. Ez alól kivétel a fenntartó gépekkel történő közlekedés, munkavégzés.
- Az utak burkolását kerülni kell. A kő, közszalék kerülendő, az aszfalt, a beton alkalmazása tilos. Egyéb ösvények nem alakíthatók ki; a vadcsapások csak kutatási céllal vehetők igénybe.
- Törekedni szükséges a környező területeken történő gazdálkodás hatásainak csökkentésére, pufferezónát kell kialakítani. A pufferezóna egyes részeit távlatokban élőhelyfejlesztési, bővítési területnek is tekintjük.

3.3.1.9. Természetvédelmi infrastruktúra

- A terület védettségét jelző táblákat pótolni és felújítani szükséges.
- A természeti értékek bemutatását szolgáló épített/kezelt elemek (információs táblák, esetleg híd, kaszálással, gallyazással fenntartott ösvényszakaszok, festett nyomvonal-jel, pihenőpad) a legkisebb beavatkozással létesíthetők és üzemeltethetők. Tájba illesztésüket helyük, méretük és anyaguk megválasztásával kell szavatolni. Parkolót a területen belül nem lehet létesíteni, bővíteni.
- A vízmegtartás létesítményei alapvetően földből épülhetnek, esetleg föld-fa-kombinációjú művek lehetnek. Mozgó alkatrészekkel bíró zsilib, beton, kőbeton, gabionkas, rénómatrac nem alkalmazható.

3.3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.3.2.1. Szántó művelési ágú területek kezelése

- Nem releváns.

3.3.2.2. Gyep művelési ágú területek kezelése

- A gyepterületek a korábban leírtak szerint kezelendők.

3.3.2.3. Nádas művelési ágú területek kezelése

- Nádasaként nyilvántartott terület nincs a területen, de a tavakban lévő nádasokat a fent leírtak szerint kell kezelni.

4. Felhasznált irodalom

BARTHA D., KIRÁLY G., SCHMIDT D., TIBORCZ V. szerk. 2015: Magyarország edényes növényfajainak elterjedési atlasza. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron

BORHIDI A. 1993: A magyar flóra szociális magatartás típusai, természetességi és relatív ökológiai értékszámai. KTM Természetvédelmi Hivatala, Janus Pannonius Tudományegyetem, Pécs

BÖLÖNI J., MOLNÁR ZS., KUN A. szerk. 2011: Magyarország élőhelyei. MTA ÖBKI Vácrátót

DÖVÉNYI (2010): MAGYARORSZÁG KISTÁJAINAK KATASZTERE

MOLNÁR Zs., BÍRÓ M., BÖLÖNI J. szerk 2008: Appendix (English names of the Á-NÉR types; Natura 2000 habitats and their Á-NÉR habitats equivalents) Acta Botanica Hungarica 50 (Suppl.): 249-255.

SIMON T. 1988: A hazai edényes flóra természetvédelmi-érték besorolása. *Abstracta Botanica* 12: pp. 1-23.

<https://www.novenyzetiterkep.hu>

13/2001. (V. 9.) KöM rendelet (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0100013.kom>)

Tanács 92/43/EEC számú, vadon élő növény- és állatfajok, valamint élőhelyek védelméről szóló irányelve (Élőhelyvédelm Irányelv)

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről szóló

3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet a természetvédelmi kezelési terve készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról

A TERÜLET NÖVÉNYTANI FAJLISTÁJA

Latin név	Magyar név
<i>Acer campestre</i>	mezei juhar
<i>Acer negundo</i>	zöld juhar
<i>Achillea millefolium</i>	közönséges cickafark
<i>Alliaria petiolata</i>	hagymaszagú kányazsombor
<i>Allium scorodoprasum</i>	kígyóhagyma
<i>Alnus glutinosa</i>	mézgás éger
<i>Ambrosia artemisifolia</i>	ürömlevelű parlagfű
<i>Anthriscus cerefolium</i>	zamatós turbolya
<i>Arctium lappa</i>	közönséges bojtorján
<i>Arenaria serpyllifolia</i>	kakukk-homokhúr
<i>Arrhenatherum elatius</i>	franciaperje
<i>Artemisia vulgaris</i>	fekete üröm
<i>Asclepias syriaca</i>	közönséges selyemkóró
<i>Avena fatua</i>	héla zab
<i>Ballota nigra</i>	fekete peszérce
<i>Bromus hordeaceus</i>	puha rozsnok
<i>Bromus sterilis</i>	meddő rozsnok
<i>Calystegia sepium</i>	felfutó sövényszulák
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	közönséges pásztortáska
<i>Carex acuta</i>	éles sás
<i>Carex acutiformis</i>	mocsári sás
<i>Carex hirta</i>	borzas sás
<i>Carex spicata</i>	sulymos sás
<i>Carex vulpina</i>	róka sás
<i>Celtis occidentalis</i>	nyugati ostorfa
<i>Centaurea jacea</i> subsp. <i>angustifolia</i>	magyar imola
<i>Cerastium vulgare</i>	réti madárhúr
<i>Ceratophyllum submersum</i>	sima tócsagaz
<i>Chamaecyparis lawsoniana</i>	oregoni hamisciprus
<i>Chelidonium majus</i>	vérehulló fecskefű
<i>Cichorium intybus</i>	mezei katángkóró
<i>Cirsium arvense</i>	mezei aszat
<i>Clematis vitalba</i>	erdei iszalag
<i>Convolvulus arvensis</i>	apró szulák
<i>Conyza canadensis</i>	kanadai betyárkóró
<i>Cornus sanguinea</i>	veresgyűrű som
<i>Corylus avellana</i>	közönséges mogoró
<i>Crataegus monogyna</i>	egybibés galagonya
<i>Crepis rhoedifolia</i>	pipacslevelű zörgőfű
<i>Cynodon dactylon</i>	közönséges csillapázsit

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

Latin név	Magyar név
<i>Dactylis glomerata</i>	csomós ebír
<i>Daucus carota</i>	vadmurok
<i>Deschampsia caespitosa</i>	gyepes sédbúza
<i>Echinochloa crus-galli</i>	közönséges kakaslábfi
<i>Elymus repens</i>	közönséges tarackbúza
<i>Epilobium hirsutum</i>	borzas füzike
<i>Erigeron annuus</i>	egynyári peszterce
<i>Erodium cicutarium</i>	bürök gémorrr
<i>Euonymus europaeus</i>	csíkos kecskerágó
<i>Eupatorium cannabinum</i>	ligeti sédkender
<i>Euphorbia esula</i>	sárkutyatej
<i>Fallopia convolvulus</i>	szulákkesorűfű
<i>Festuca arundinacea</i>	nádképű csenkesz
<i>Festuca pratensis</i>	réti csenkesz
<i>Fraxinus angustifolia</i> subsp. <i>danubialis</i>	magyar kőris
<i>Galium aparine</i>	ragadós galaj
<i>Galium mollugo</i>	közönséges galaj
<i>Galium verum</i>	tejoltó galaj
<i>Geranium molle</i>	puha gólyaorr
<i>Geum urbanum</i>	erdei gyömbérgyökér
<i>Glechoma hederacea</i>	kerek repkény
<i>Hedera helix</i>	közönséges borostyán
<i>Humulus lupulus</i>	ferlfutó komló
<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	vízi békatutaj
<i>Iris pseudacorus</i>	sárga nőszirm
<i>Juglans regia</i>	királydió
<i>Juncus tenuis</i>	vékony szittyó
<i>Lactuca serriola</i>	keszeg saláta
<i>Lamium purpureum</i>	piros árvacsalán
<i>Lemna minor</i>	apró békalencse
<i>Lemna trisulca</i>	keresztes békalencse
<i>Ligustrum vulgare</i>	közönséges fagyal
<i>Lolium perenne</i>	angolperje
<i>Lotus corniculatus</i>	szarvas kerep
<i>Lycopus europaeus</i>	vízi peszérce
<i>Lythrum salicaria</i>	réti füzény
<i>Malus domestica</i>	nemes alma
<i>Malva sylvestris</i>	erdei mályva
<i>Medicago sativa</i>	takarmány lucerna
<i>Melilotus officinalis</i>	orvosi somkóró
<i>Oenanthe aquatica</i>	vízi mételykóró
<i>Ornithogalum umbellatum</i>	ernyős sárma
<i>Parthenocissus inserta</i>	közönséges vadszőlő
<i>Pastinaca sativa</i> subsp. <i>urens</i>	vad pasztinák

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

Latin név	Magyar név
Phalaris arundinacea	nádképű pántlikafű
Phragmites australis	közönséges nád
Pinus sylvestris	erdeifenyő
Plantago altissima	magas útifű
Plantago lanceolata	lándzsás útifű
Plantago major	nagy útifű
Plantago media	régi útifű
Poa annua	egynyári perje
Poa pratensis	régi perje
Poa trivialis	sovány perje
Polygonatum latifolium	széleslevelű salamonpecsét
Polygonum aviculare	madár porcsin-keserűfű
Populus alba	fehér nyár
Populus x euramericana	nemes nyár
Potentilla reptans	indás pimpó
Prunus cerasifera	cseresznyeszilva
Prunus domestica agg.	szilva
Quercus robur	kocsányos tölgy
Ranunculus acris	régi boglárka
Ranunculus ficaria	saláta boglárka
Ranunculus polyanthemus	sokvirágú boglárka
Ranunculus repens	futó boglárka
Ranunculus sceleratus	buborcs boglárka
Rhamnus catharticus	varjútövis-benge
Robinia pseudoacacia	fehér akác
Rosa canina	gyepűrózsa
Rubus caesius	hamvas szeder
Rumex acetosa	mezei sóska
Rumex palustris	mocsári lórum
Salix alba	fehér fűz
Salix fragilis	törékeny fűz
Sambucus nigra	fekete bodza
Sclerochloa dura	kőperje
Silene alba	fehér mécsvirág
Solidago gigantea	magas aranyvessző
Sonchus arvensis	mezei csorbóka
Sonchus asper	szúrós csorbóka
Stellaria media	közönséges tyúkhúr
Symphytum officinale	fekete nádalytő
Taraxacum officinale	pongyola pitypang
Thuja orientalis	keleti életfa
Tilia platyphyllos	nagylevelű hárs
Tragopogon orientalis	közönséges bakszakál
Trifolium pratense	régi here

RENATUR 2005 BT.

*** Székhely: 2000 Szentendre, Frangepán u. 16. *** Tel.: +36 70 325 02 54 ***

*** E-mail: dukayigor@gmail.com *** Honlap: www.renatur.hu ***

PILIS, GERJE-PATAK ÉS FORRÁSVIDÉKE HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉT MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ ÉS KEZELÉSI TERV

Latin név	Magyar név
<i>Trifolium repens</i>	fehér here
<i>Typha angustifolia</i>	keskenylevelű gyékény
<i>Typha latifolia</i>	széleslevelű gyékény
<i>Ulmus minor</i>	mezei szil
<i>Urtica dioica</i>	nagy csalán
<i>Valerianella locusta</i>	saláta-galambbegy
<i>Verbascum phlomoides</i>	szőszös ökörfarkkóró
<i>Verbascum phoeniceum</i>	lila ökörfarkkóró
<i>Veronica hederifolia</i>	borostyánlevelű veronika
<i>Veronica persica</i>	perzsa veronika
<i>Veronica serpyllifolia</i>	kakukk veronika
<i>Vicia angustifolia</i>	vetési bükköny
<i>Vicia grandiflora</i>	nagyvirágú bükköny
<i>Vicia villosa</i>	szőszös bükköny
<i>Vinca major</i>	nagy télizöld
<i>Viola suavis</i>	kék ibolya

ÜTEMEZETT MUNKATERV, PILIS, GERJE-FORRÁS HTT KEZELÉSI TERVÉHEZ

I. Kezelési tevékenységek, havi ütemezés

Intézkedés	jan.	febr.	márc.	ápr.	máj.	jún.	júl.	aug.	szept.	okt.	nov.	dec.
1. Fás vegetáció kezelése (kivágás, ültetés, metszés, ...)												
2. Veszélyes fás kezelése												
3. Gyepvegetáció kezelése 1., közösségi területrészek												
4. Gyepvegetáció kezelése 2., rehabilitálandó területrészek												
5. Nádasok kezelése												
6. Hínaras kezelése												
7. Vízkormányzás												
8. Éves jelentés és következő évi munkaterv készítése												

II. Kezelési tevékenységek, javasolt éves ütemezés, tíz évre

Intézkedés	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
1. Természetvédelmi kezelés (I. pont szerint)										
2. Víztisztítási problémák kizárása, előkészítés	!									
3. Víztisztítási problémák kizárása, végrehajtás		!								
4.. MD és KT felülvizsgálata	✓				*!					!
5. Ökológiai, táj- és természetvédelmi szempontokat támogató, vízmegtartást előtérbe helyező rehab. koncepció kidolgozása		!								
6. A koncepció alapján kiviteli terv készítése										
7. A terv megvalósítása			!							
8. Tanösvény tartalmi és műszaki felújítása										
9. Tájékoztatás az interneten	!									
10. KT megvalósításának előkészítése	!									

* A Tvt. „legalább” tíz évenként írja elő a KT felülvizsgálatát. Tekintettel arra, hogy célirányos, 2022-től már potenciálisan megvalósuló beavatkozásokat javasunk, jelentősebb intézkedések is történhetnek, néhány éven belül újabb természeti állapotfelmérés (tulajdonképpen a megvalósult tevékenységek monitoringja) szükséges.

! Törvényi előírás vagy halaszthatatlan szükségszerűség az időpontok figyelembe vétele.